

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

bakalárske kombinované štúdium
2009 – 2012

BAKALÁRSKÁ PRÁCA

Andrej Golský

Drogová kriminalita a jej prevencia

Praha 2012

**Vedúci bakalárskej práce:
Doc. JUDr. Kudla Jozef, CSc.**

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Bachelor Combined Studies
2009 - 2012

BACHELOR THESIS

Andrej Golský

Drug-related crime and its prevention

Prague 2012

**The Bachelor Thesis Work Supervisor:
Doc. JUDr. Kudla Jozef, CSc.**

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracoval samostatne. Akúkoľvek literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní čerpal, v práci riadne citujem a sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Topoľčanoch dňa 6.3.2012

Podpis autora

Pod'akovanie

Touto cestou si dovoľujem poďakovať sa vedúcemu bakalárskej práce Doc. JUDr. Kudlovi Jozefovi, CSc. za odbornú pomoc a cenné rady, ktoré mi poskytol pri jej vypracovaní.

Anotácia

Vo svojej bakalárskej práci chcem poukázať na dobe neustále rastúci problém súvisiaci s drogovou kriminalitou. V teoretickej časti definujem pojem „droga“ nielen vo všeobecnosti, ale zaoberám sa aj jej miestom v našej legislatíve. Drogy sa stali veľkým celosvetovým problémom v súčasnosti. Nemožno nespomenúť ani veľkú kriminalitu drogovu závislých, hlavne detí, ich trestnoprávne postihy. S užívaním drog a páchaním trestnej činnosti úzko súvisí aj prevencia a liečba drogovu závislých osôb, čomu sa venujem závere teoretickej časti. Cieľom prieskumu uskutočnenom na vybratej vzorke žiakov strednej školy, bolo zistiť ich vedomosti a skúsenosti s drogami. Výsledky prieskumu s komentárom sú zaznamenané v praktickej časti.

Kľúčové slová

Droga, trestný zákon, kriminalita drogovu závislých, prevencia, liečba, výchovno - preventívne opatrenia, psychotropné a návykové látky

Annotation

In my bachelor thesis I would like to point out the increasingly growing problem of drug related criminality. In the theoretical part I define the term „drug“ in general and I deal with its place in our legislation as well. Drugs have become a large world- wide problem nowadays. It is necessary to mention high criminality amongst drug abusers, especially addicted children and their criminal sanctions. Conclusion of the theoretical part is that drug intake is closely associated with commission of crime, treatment, and prevention of drug addicted persons. The research sample was accomplished amongst selected students of secondary school and objective was to find out their knowledge and experience with drugs. Research results with commentary are noticed in the practical part of the thesis.

Key words

Drug, criminal statute, criminality of drug abusers, disciplinary and precautionary measures, psychotropic and addictive substances

OBSAH

ÚVOD.....	8
------------------	----------

TEORETICKÁ ČASŤ

1. Vysvetlenie pojmu droga ako psychotropnej a návykovej látky.....	10
1.1 Pojem droga.....	10
1.2 Droga ako celosvetový problém.....	12
1.3 Droga v slovenskej legislatíve.....	17
2. Kriminalita drogovo závislých	25
2.1 Základné pojmy.....	25
2.1 Drogová kriminalita deti a mládeže.....	27
2.3 Trestnoprávne postihy drogovo závislých.....	31
2.4 Prechovávanie a disponovanie s drogami v trestnom zákone.....	33
3. Prevencia a liečba.....	39
3.1 Pojem, zásady ciele.....	39
3.2 Výchovo – preventívne a trestnoprávne opatrenia.....	42
3.3 Spôsoby a význam liečby.....	48

PRAKTICKÁ ČASŤ

4. Prieskum zameraný na páchanie trestnej činnosti drogovo závislej mládeže.....	51
4.1 Cieľ prieskumu.....	51
4.2 Úlohy prieskumu.....	51
4.3 Hypotézy prieskumu.....	52
4.4 Metodika prieskumu a charakteristika prieskumovej vzorky.....	52
4.5 Vyhodnotenie výsledkov prieskumu.....	53
4.6 Vyhodnotenie hypotéz.....	63
4.7 Odporúčanie pre prax.....	63

ZÁVER.....	65
-------------------	-----------

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	67
--	-----------

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV.....	69
--------------------------------------	-----------

ZOZNAM PRÍLOH	71
----------------------------	-----------

ÚVOD

Problém, na ktorý chcem vo svojej práci upozorniť, je neustále rastúca kriminalita drogovu závislých osôb. Kriminalita – pojem, ktorý sa v našej spoločnosti objavuje neustále. S kriminalitou sa stretávame na každom kroku, v škole, v rodine, na pracovisku, ale už i na ulici. Kriminalita môže byť rôzna. Je to kriminalita detí, mládeže, dospelých. Zvýšenú pozornosť je však potrebné venovať drogovej kriminalite, hlavne mladistvých páchatel'ov, ktorí s touto látkou experimentujú, až nakoniec jej „čaru“ neodolajú a stávajú sa na tejto látke, ktorú si dokážu samostatne vyrobiť, závislí.

Čo vlastne nás vedie k takémuto neskutočne smutnému zisteniu, že drogy sú v našej tesnej blízkosti, vďaka ktorým dochádza k páchaniu trestnej činnosti? Isteže, dôležitá a veľmi aktuálna je hlavne prevencia. Môžeme sa zamyslieť nad tým, čo je úlohou prevencie. V rámci prevencie je potrebné uskutočniť opatrenie, zamedzujúce vzniku trestnej činnosti. Toto je úloha nás všetkých, pretože problém boja proti páchaniu trestnej činnosti drogovu závislých, netrápi iba nás, ale je to problém, s ktorým sa trápí celý svet.

Možnosti regulácie a kontroly drogy, spôsoby liečenia, trestnoprávny postih osôb páchajúcich trestnú činnosť pod vplyvom rôznych drog, ich zneužívanie medzi deťmi a mládežou, čoraz častejšie vyvoláva znepokojenie celej spoločnosti, ba všetkého ľudstva. Práve preventívno – výchovné opatrenia a formovanie páchatel'a by mali byť prvoradá pri zamedzovaní páchania trestnej činnosti.

Droga je závažným problémom celej našej spoločnosti nielen z dôvodu ekonomického, ale aj zo zdravotného a sociálneho, pretože v dôsledku ich vplyvu si človek v prvom rade poškodzuje zdravie a tomu, kto ju užíva, spôsobuje množstvo problémov v rodinnom a pracovnom živote. To sa neskôr odráža v raste nezamestnanosti, mnohí z nich končia ako bezdomovci a čo je najhoršie, mnohí z nich páchajú i drogovú kriminalitu.

Je zrejme, že drogovú kriminalitu je potrebné v prvom rade riešiť. Kladieme si otázku: „Ale ako?“ Napriek tomu, že jej riešenie predstavuje množstvo problémov, dôslednou spoluprácou medzi zainteresovanými inštitúciami, prácou - predovšetkým

s mládežou, v organizovaní rôznych záujmových aktivít, poskytovaním priestorov na ich činnosť a zdravý rozvoj, kde alkohol, vandalizmus a drogová závislosť nebude mať miesto, je možné dosiahnuť také výsledky, ktoré by páchanie trestnej činnosti zamedzovali, resp. jej úplne predchádzali. A to by malo byť cieľom nás všetkých, celej našej spoločnosti. Preto je dôležité predchádzať protispoločenskému konaniu, poznáme ho ako konanie trestné a to prostredníctvom preventívno-výchovných činností, v čom nenahraditeľnú úlohu plní samotný štát.

1. Vysvetlenie pojmu droga ako psychotropnej a návykovej látky

1.1 Pojem droga

„Omamné prostriedky sú staré ako samo ľudstvo. Vieme, že už v starom Egypte mali isté znalosti o účinkoch maku. V diele gréckeho historika Herodota (484-424 pred našim letopočtom) sú zmienky o skýtskom užívaní konopných zŕn na dosiahnutie omamného stavu – čiže o rituálnom inhalovaní kanabisu. Tradujú sa záhadné proroctvá delfskej veštiarne, vynášané v stave drogového omámenia veštkyňou Pýtiou. Aj zážitky Odysea u čarodejnice Kirky naznačujú drogové opojenie. Napokon aj príbehoch z „Tisíc a jednej noci“ alebo zvestiach Marca Pola sa nachádza množstvo opisov psychotropných zážitkov, teda stavov, ktoré človek zažil pod vplyvom omamných látok. Dokázalo sa, že ópium, kokaín a alkohol sa konzumovali už v kultúrach mladšej doby kamennej. Payote, forma žuvacieho tabaku, zohrávala dôležitú úlohu v náboženskom živote Aztékov. Niektoré substancie, ako napríklad kanabis alebo víno, sa používali v rámci náboženských rituálov, mali uplatnenie v lekárstve, niektoré sa zasa konzumovali ako bežné požívatiny. V priebehu dejín môžeme neustále pozorovať, že v určitých obdobiach nadmerne vzrástla spotreba omamných prostriedkov medzi určitými skupinami obyvateľov, prípadne v určitých národoch.

Pojem droga bol prevzatý z francúzskeho slova „drogue“ a pochádza zo 14. storočia. Vo všeobecnosti označuje sušené organické (živočíšne alebo rastlinné) suroviny. Tento výraz postupne nadobúdal rôzne významové odtienky. Dnes sa ním označujú jednak liečivé rastliny, najmä ich účinné zložky, jednak má špecifický význam – označuje psychoaktívne prírodné, polosyntetické alebo syntetické substancie s potenciálom návykovosti. Je iba otázkou konvencie, či sa alkohol a iné legálne (nikotín, kofeín a pod.) omamné prostriedky rátajú tiež medzi drogy.

Okrem toho existuje aj pojem „psychotropná“ látka. Myslí sa tým, návyková látka, ktorá biochemicky pôsobí v mozgu a spôsobuje závislosť človeka.. Závislosť

spôsobujú všetky nadužívané látky – legálne i nelegálne. Rozdelenie na legálne a nelegálne látky nie je lekárske, ale spoločenské, lepšie povedané: zdravotno – právne. Z tohto dôvodu je lepšie vo všeobecnosti hovoriť o návykových látkach a tak substancie, ako alkohol a kanabis, kofeín amfetamíny, nikotín a benzodiazepíny, stavať na rovnakú úroveň. Používa sa aj rozdelenie na „mäkké a tvrdé drogy.“ Každá droga môže byť tvrdá, ak od nej človek bytostne závisí a jej užívanie ho psychicky, fyzicky a spoločensky ničí a obmedzuje jeho očakávanie od života. Pojem „mäkké drogy“ sa neoficiálne používajú na označenie kanabisu a všetkých ostatných stimulačných drog. Alkohol nenazývame „tvrdou drogou“, hoci naň zomiera podstatne viac ľudí ako na ostatné drogy. Závislosť od liekov, drog a alkoholu je podľa definície Svetovej zdravotníckej organizácie stav pravidelne sa opakujúcej alebo chronickej intoxikácie psychotropnými látkami. Ako závislosť označuje Svetová zdravotnícka organizácia otravu následkom opakovaného požitia prírodných a syntetických drog vtedy, keď preukazujú nepopierateľný škodlivý účinok na jednotlivca, sociálnu skupinu či spoločnosť. Droga je akákoľvek látka, ktorá je po vstupe do živého organizmu schopná pozmeniť celú budúcnosť človeka. Pôsobí nielen priamo ale aj nepriamo hlavne na nervový systém a môže mať priznané postavenie lieku.“¹

Všetky návykové látky zmenia život každého z nás od jeho základov, v mnohých prípadoch sú jeho sprievodcom mnoho rokov, ba až do konca života. Droga, ktorá ma v živote jedinca hlavne miesto, nedokáže sa od nej vôbec odpútať, hoci si uvedomuje, že jej zaobstaranie stojí mnoho peňazí, čo ho mnohokrát finančne zničí, no nielen jeho, ale aj celú jeho rodinu. On je nútený za účelom jej zaobstarania i páchať trestnú činnosť. Podľa právnej úpravy platnej v našej republike, rovnaké postavenie ako pojem „droga“ používajú pojmy „omamná látka a psychotropná látka“, ktoré sú obsiahnuté v zákone č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkov v znení neskorších predpisov, ktoré pre oblasť trestného práva predstavujú jeho definíciu.

Drogová problematika už dávno nie je problémom len určitej skupiny ľudí. Drogy, ich dovoz a konzumácia, sa stali problémom, ktorý už dávno prekročil hranice nielen našej republiky, ale z tejto problematiky sa stáva už celosvetový problém, ktorý

¹ Kuhn F.: Falošné vedomie, Kompetentne o drogách. Bratislava : Ikar, 2001 s. 16-20

je potrebný riešiť a hľadať stále nové opatrenia, zamedzujúce užívanie drog a tým aj páchanie trestnej činnosti.

1.2 Droga ako celosvetový problém

Problém drogovej závislosti a páchanie trestnej činnosti v dnešnej dobe patrí medzi veľmi používané témy, ktoré v značnej miere ohrozujú existenciu celej ľudskej spoločnosti. Hoci sa už niekoľko storočí dozadu užívali niektoré prírodné drogy pri rôznych náboženských obradoch, vyskytovalo sa to iba u pár ľudí. V priebehu dejín môžeme však neustále pozorovať isté zmeny, pretože v určitých obdobiach nadmerne vzrástla a neustále rastie spotreba psychotropných a návykových látok medzi istými skupinami obyvateľov, ba celými národmi. Najhoršie na tom je, že pod vplyvom psychotropných látok dochádza k páchaniu trestnej činnosti veľkým množstvom ľudí, avšak nie iba u nás, ale na celej našej planéte. Postupne tomuto neduhu prepadá čoraz viac mladých ľudí, pričom zarážajúce je, že veková hranica ľudí závislých na drogách na celom svete neustále rýchlym tempom klesá. U nás na Slovensku sa v čase socializmu drogovej problematike nevenovala dostatočná pozornosť, mysleli sme si, že je to skôr problém krajín „západného sveta“ – najmä Spojených štátov amerických a krajín celej západnej Európy. No i v tom období sa na Slovensku v našich liečebných ústavoch liečili ľudia závislí na tejto novodobej pliaži. Keďže od roku 1990 sa otvorili hranice Slovenska do takmer celého sveta, problém obchodu hlavne s nelegálnymi drogami vzrástol aj u nás. Tým z roka na rok vzrastá počet ľudí závislých na drogách nekontrolovateľnou, priam kozmickou rýchlosťou.

„Zneužívanie drog je z roka na rok čoraz väčší celosvetový problém, ktorý sa zjavne vzpiera riešeniu. Z ekonomického hľadiska sú zisky z výroby a predaja drog obrovské. Podľa prepočtov Organizácie spojených národov vynáša obchod s drogami prinajmenšom 500 miliárd USD, čo predstavuje popri obchode s ropou a zbraňami jedno z najvýnosnejších priemyslových odvetví vôbec. Neubehne ani jeden deň, aby sa vo svetových denníkoch a v správach neobjavila správa o ďalšej tragickej udalosti, drogovej zásielke, či o zločine spojenom s drogami. Množstvo užívateľov drog používa injekčne aplikácie, čo prospieva k šíreniu HIV/AIDS v celosvetovom meradle. Sú stále

hlavnou hrozbou pre zdravie v Európe aj vo svete. "Okolo 200 miliónov ľudí na svete užije drogu najmenej raz do roka, z toho 25 miliónov je považovaných za drogovu závislých."²

Na riešení problémov s užívaním drog sa aktívne podieľa aj Slovenská republika pri realizácii zámerov určených Európskou úniou v oblasti Európskej protidrogovej stratégie. Zapája sa spolu s ostatnými krajinami Európskej únie do riešenia problémov, ktoré súvisia s ohrozením zdravia a života občanov a dbá o ich bezpečnosť. Zaberá dôležitú úlohu v riešení drogovej problematiky a jej prevencie.

Slovenská republika sa pri riešení drogového problému opiera a neustále opiera o aktivity iných medzinárodných orgánov a organizácií, je nápomocná pri riešení vzniknutých problémov. Je si plne vedomá toho, že zmeny v súčasnom nepriaznivom vývoji možno dosiahnuť len organizovaným postupom a disciplínou, založenou na vzájomnej spolupráci v rámci celej spoločnosti.

„Nelegálne drogy sú považované za tretie najväčšie priemyselné odvetvie na svete. Ich zneužívanie prináša utrpenie jednotlivcovi a spoločnosti a stalo sa celosvetovým problémom, ktorý nerešpektuje geografické či štátne hranice. Vývoj drogového problému vo svete výrazne vplyva na užívanie drog v Európe, kde užívanie drog v súčasnosti zostáva na historicky vysokej úrovni. Čoraz viac členských štátov EÚ prijíma strategické a plánované prístupy k riešeniu problémov spojených s drogami. Prostredníctvom programov a projektov sa intenzívne rozvíja a upevňuje medzinárodná spolupráca zameraná najmä na oblasť znižovania ponuky a dopytu. Napriek dosiahnutému pokroku drogový problém v jednotlivých jeho oblastiach naďalej predstavuje výzvu pre rozvoj národných politík a tvorbu efektívnych stratégií, upevňovanie spolupráce a koordinácie a primerané reakcie na problémy spojené s drogami. Menia sa trendy a vzory správania v užívaní drog. Konope je najpopulárnejšou nelegálnou látkou v rámci EÚ, heroín má stále najväčší podiel na drogovej závislosti a škodách spôsobených na zdraví. V užívaní extázy a amfetamínov možno konštatovať dosiahnutie vrcholu, ktorý sa postupne znižuje, vo viacerých členských štátoch sa zvyšuje užívanie kokaínu. Nárast užívania viacerých drog súčasne vrátane kombinácie

² Háčik L., *Obrazový průvodce drogy*, Praha, Svojtka, 2005

užívania legálnych a nelegálnych látok predstavuje nové výzvy pre prevenciu a liečbu ako jedných z nástrojov ochrany zdravia občanov Európskej únie. Nelegálne obchodovanie s nimi negatívne ovplyvňuje vývoj kriminality a rozvíja korupciu. Riešenie tohto problému nepozná jednoduché riešenie. Európska únia prostredníctvom Európskej protidrogovej stratégie na obdobie 2005 – 2012 podporuje prístup založený na skúsenostiach a získavaní vedomostí o najúčinnnejších politikách zameraných na analýzu problému a hodnotenie reakcie verejnosti na tento problém. Cieľom všetkých európskych protidrogových stratégií je znížiť užívanie drog a škody, ktoré spôsobujú drogy nielen pre ľudí, ktorí ich užívajú, ale aj pre spoločnosti, v ktorých žijú.

Slovenská republika dôsledne rešpektuje medzinárodné záväzky vyplývajúce z dokumentov Európskej únie v oblasti boja proti drogám. Dodržiava medzinárodné dohovory a zásady medzinárodnej spolupráce v oblasti kontroly legálnej výroby drog a ich prekursorov, obmedzuje nezákonnú výrobu a obchod s drogami. Uplatňuje programy redukcie požiadavky po drogách, zdravotnej starostlivosti o závislých jedincov, posilňuje pozitívny prístup spoločnosti a jednotlivca k ochrane zdravia a života. Cielene podporuje opatrenia zamerané na pomoc rizikovým skupinám a reintegráciu vyliečených osôb do spoločnosti. V oblasti redukcie požiadavky po droge sa implementovala protidrogová výchova do učebných osnov základných a stredných škôl. Vytvorila sa sieť špecializovaných preventívnych centier v rezorte školstva, zdravotníctva a sociálnych vecí i v pôsobnosti mimovládnych inštitúcií. Rozvíjajú sa rôzne formy justičnej spolupráce s dôrazom na výmenu odborných informácií v súlade s právnym systémom. Zdokonalila sa kontrola legálnej výroby omamných a psychotropných látok, prijal sa rad opatrení proti praniu špinavých peňazí. Aktívne sa rozvíjala medzinárodná spolupráca s členskými štátmi EÚ. Slovenská republika je otvorená pre všetky medzinárodné iniciatívy smerujúce k účinnej eliminácii a riešeniu drogových problémov.

Napriek vynaloženému úsiliu stav v oblasti zneužívania drog predstavuje vážny celospoločenský problém. V dôsledku negatívnych dosahov, ktoré s užívaním drog súvisia, je ohrozený zdravý vývoj spoločnosti, ochrana verejného zdravia a všeobecný poriadok v mestách a dedinách. Narastá počet osôb experimentujúcich s drogami, zvyšuje sa počet stíhaných osôb a trestných činov nedovolennej výroby, prechovávanía a

distribúcie drog. Najviac užívateľov drog v liečbe, najvyšší podiel páchatel'ov drogových trestných činov a najväčší podiel na záchytoch drog je spojených s marihuanou, pervitínom a heroínom.

Medzi priority národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky patrí skvalitnenie a zefektívnenie spolupráce a koordinácie s členskými štátmi v rámci EÚ a príslušnými medzinárodnými organizáciami. Aktívne sa podieľa na tvorbe vyváženého európskeho prístupu k problémom spojených s drogami. Slovenská republika prostredníctvom Stálej misie SR pri OSN vo Viedni, New Yorku a Ženeve v oblasti boja proti drogám bude i naďalej upevňovať spoluprácu a súčinnosť s Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) so sídlom vo Viedni, Komisiou OSN pre omamné látky (CND), Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO), Programovou koordinačnou radou UNAIDS a ďalšími relevantnými inštitúciami systému OSN.

Slovenská republika bude intenzívne pokračovať v rozvoji spolupráce a koordinácie aktivít s orgánmi EÚ a členskými štátmi EÚ v oblasti protidrogovej politiky. Bude sa podieľať na presadzovaní vyváženého európskeho prístupu k problému s drogami a rozvoji medzinárodnej spolupráce v súlade s platnými dohodami o spolupráci a pridružení na princípe partnerstva a spoločnej zodpovednosti. Úsilie zameria na rozvoj spolupráce s tretími krajinami, krajinami susedstva a krajinami pôvodu, resp. tranzitu drog.

Slovenská republika sa bude aj naďalej aktívne zapájať do činnosti horizontálnej pracovnej skupiny pre drogy (HWPD) a bude aktívne vystupovať na úrovni Výboru stálych predstaviteľov členských krajín EÚ (COREPER) pri príprave externých a politických 10 a dokumentov určených na schválenie Radou EÚ, resp. Radou EÚ a Európskym parlamentom. Slovenská republika bude taktiež naďalej pokračovať v upevňovaní spolupráce v rámci ministerskej skupinou Rady Európy pre drogovú problematiku - Pompidou Group.

Prostredníctvom rozvoja a skvalitňovania nástrojov monitorovania situácie s drogami v spoločnosti sa bude podieľať na práci Európskeho monitorovacieho centra pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) a rozvoji spolupráce s národnými

strediskami pre monitorovanie drog členských krajín EÚ v rámci európskej informačnej siete o drogách (Reitox).“³

Európske monitorovacie centrum pre drogy považuje užívanie drog za stabilné a postupne zaznamenáva mierny pokles. Tento pokles však bohužiaľ nie je celosvetový, ale vyskytuje sa iba na určitých oblastiach. Napriek všetkému sa podľa dostupných informácií, hlavne z médií, objavujú sa na drogovom trhu nové neznáme látky. S touto novinkou má už skúsenosti aj Slovensko, pretože u nás vznikajú tzv. crazy shopy, V týchto shopoch sa predávali suveníry, ktoré však neboli suvenírmí v pravom slova zmysle, ale látky, ktoré sa dali označiť pomenovaním drogy. Pri nových druhoch psychotropných a návykových látok veľké nebezpečenstvo predstavujú online predaje, ktorých bolo v priebehu roka 2011 zaznamenaných niekoľko obchodov zaoberajúcich sa predajom nových drog, pričom ich pôvod bol z Číny. Zaznamenal sa pokles predaja hlavne heroínu z Európy v dôsledku zlepšených preventívno-výchovných opatrení.

Ako vidieť celosvetová vojna proti drogám trvá stále a podľa vyjadrenia odborníkov, tak skoro ani neskončí. Mnohé štáty sveta dávajú na zváženie legalizáciu niektorých drog, hlavne však marihuany, dúfajúc, že sa týmto zničí sila rôznych zločineckých organizácií fungujúcich v celom svete. Hlavnou úlohou krajín bojujúcich s drogovou kriminalitou zostáva neustále investovanie značnej sumy financií do prevencie a samozrejme odradenie všetkých od užívania drog, hlavne však mladých ľudí, nakoľko je u nich užívanie drog a pod ich vplyvom páchanie trestnej činnosti alarmujúce a bez preventívnych opatrení niet u nich šanca na nápravu, resp. šanca je iba veľmi malá.

Celosvetový boj proti drogám môže byť účinný len vtedy, ak bude dôsledný a priamy a samozrejme, že musí byť i dlhotrvajúci. Preto neexistuje žiadna krajina, ktorého by sa táto protidrogová problematika netýkala, treba začať platnou legislatívou daného štátu a spoluprácou prostredníctvom polície, armády ale aj školstva,

³ https://lt.justice.gov.sk/Attachment/NPDS9-12_doc.pdf?instEID=-1&attEID=6782&docEID=41911&matEID=1088&langEID=1&tStamp=20090224101508043 -

Národná protidrogová stratégia na obdobie 2009 – 2012

zdravotníctva, cez sociálnu starostlivosť a rodinu a mnohých iných inštitúcií a organizácií.

1.3 Droga v slovenskej legislatíve

Podľa novely doteraz platného nášho trestného zákona je trestné držanie ilegálnej drogy i pre vlastnú potrebu. Trest môže byť až dva roky odňatia slobody a u trestného činu väčšieho rozsahu až päť rokov.

Zákon stanovuje ako trestný čin výrobu nezákonných drog, ich dovoz, vývoz, priekupníctvo, predaj a držanie za účelom ich distribúcie, ako aj zabezpečenie potrebných prípravkov pre ich výrobu. Trestné činy, ktoré páchajú samotní užívatelia drog, aby si zaobstarali pre seba drogu alebo finančné prostriedky na jej nákup patria tiež do drogovej kriminality.

„Základný právny rámec pre kontrolu drog a drogových závislostí v Slovenskej republike v roku 2009 – 2010 predstavuje:

1. Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, ktorý upravuje priestupky, ktoré sú spáchané v súvislosti s drogami

2. Zákon č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb upravuje vymedzenie alkoholických nápojov, vyšetrenie na zistenie alkoholu alebo iných návykových látok a ďalšie podmienky prevádzky protialkoholických záchytných izieb.

3. Zákon č. 381/1996 Z. z. o Protidrogovom fonde, ktorým sa zriadil sa Protidrogový fond ako neštátny účelový fond, ktorý sústreďuje a poskytuje peňažné prostriedky na prevenciu drogových závislostí, na liečbu a resocializačnú pomoc drogovu závislým osobám vo verejnom záujme.

4. Zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch ustanovuje podmienky na pestovanie, spracovanie, výrobu, kontrolu, veľkodistribúciu, výdaj, používanie na vedecké, výskumné, výučbové a expertízne

činnosti, na dovoz, vývoz, tranzit a prepravu omamných látok, psychotropných látok a prípravkov a na nakladanie s odpadmi s obsahom omamných a psychotropných látok.

5. Zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach ustanovuje podmienky na zaobchádzanie s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami, na skúšanie liekov, registráciu liekov, uvádzanie na trh alebo do prevádzky zdravotníckych pomôcok, zabezpečovanie a kontrolu kvality, účinnosti a bezpečnosti liekov a zdravotníckych pomôcok a úloh štátnej správy na úseku farmácie. Z noviel tohto zákona je potrebné spomenúť novelu prijatú zákonom č. 342/2006 Z. z., ktorý sprísnil dohľad nad liekmi, dozor nad trhom a postihy pri nedodržovaní príslušných ustanovení. Uvedená novela sprísnila požiadavky pre všetky subjekty zaobchádzajúce s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami, a najmä pre držiteľov povolení na poskytovanie lekárenskej starostlivosti. Ďalej modifikovala ustanovenia zákona o reklame, a to tak, že sa zakázala akákoľvek reklama liekov, ktoré obsahujú omamné látky, psychotropné látky a prípravky.

6. Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov upravuje postavenie a pôsobnosť Rady pre vysielanie a retransmisiu, práva a povinnosti vysielateľa, prevádzkovateľa retransmisie, poskytovateľa audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie a právnických osôb alebo fyzických osôb.

7. Zákon č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ustanovuje všeobecné požiadavky na reklamu, požiadavky na reklamu niektorých produktov, ochranu spotrebiteľov a podnikateľov pred účinkami klamlivej reklamy a neprípustnej porovnávacej reklamy a reklamy, ktorá je nekalou obchodnou praktikou, a pôsobnosť orgánov štátnej správy pri výkone dozoru nad dodržiavaním tohto zákona. Tento zákon sa použije, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Uvedený zákon zakazuje akákoľvek reklamu liekov, ktoré obsahujú omamné látky, psychotropné látky a prípravky.

8. Zákon 377/2004 Z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje podmienky ochrany ľudí pred vznikom závislosti od nikotínu nachádzajúceho sa v tabaku a tabakových výrobkoch, pred škodlivými účinkami

fajčenia a pred inými spôsobmi požívania tabakových výrobkov, podmienky predaja, výroby, označovania a uvádzania tabakových výrobkov do obehu.

9. Zákon 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje oprávnenie súdu rozhodnúť o uložení výchovného opatrenia, prípadne vo výnimočnom prípade rozhodnúť o dočasnom odňatí maloletého dieťaťa zo starostlivosti rodičov (alebo iných osôb, ktorým bolo maloleté dieťa zverené alebo o ktoré sa starajú), a to aj proti ich vôli a nariadiť takémuto maloletému dieťaťu pobyt v diagnostických alebo špecializovaných zariadeniach. V závažných prípadoch drogovej závislosti môže súd nariadiť maloletému dieťaťu pobyt v resocializačnom zariadení pre drogovovo závislých.

10. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov

11. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní.

12. Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovaniu a opakovaniu porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu javov sociálnej patológie.

13. Zákon č. 331/2005 Z. z. o orgánoch štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov ustanovuje pôsobnosť orgánov štátnej správy vo veciach drogových prekurzorov, opatrenia na kontrolu a monitorovanie pohybu a zaobchádzania s drogovými prekurzormi a ukladanie správnych sankcií a pokút za porušenie povinností prevádzkovateľa.

14. Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody Tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody, práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

15. Zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby ustanovuje spôsob výkonu väzby, práva a povinnosti obvineného vo výkone väzby a dozor a kontrolu nad výkonom väzby.

Vo vzťahu k zákonom č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby vo vzťahu k drogám možno uviesť, že cieľom týchto zákonov bolo vytvoriť legislatívny rámec na zníženie rizika prieniku drog do ústavov na výkon väzby a ústavov na výkon trestu odňatia slobody (ďalej len "ústavy"). V tejto súvislosti možno poukázať na podmienky pre realizáciu niektorých práv a povinností väznených osôb a oprávnenia väzenského personálu, ktoré sa upravili tak, aby sa v maximálne možnej miere obmedzili negatívne vplyvy väzenského prostredia, okrem iného aj smerom k posilneniu opatrení v boji proti drogám. Spresnili sa napr. podmienky realizácie návštev, prijímania balíkov či listových zásielok, zákaz prijímania či odosielania predmetov prostredníctvom tretej osoby a pod.

Následnými novelami týchto zákonov sa upravila bezhotovostná forma disponovania s peňažnými prostriedkami tak, aby bola obmedzená možnosť obchodovania s drogami, ustanovila sa konkrétna povinnosť väznenej osoby podrobiť sa osobnej prehliadke a vyšetreniu na prítomnosť drog v tele. Taktiež sa doplnil právny rámec na zníženie rizika prieniku drog do ústavov, a to vylúčením prijímania potravín a nápojov v zasielaných balíkoch, ak tieto potraviny a nápoje nie sú v originálnom obchodnom balení, alebo boli konzervované v domácich podmienkach.

Pre obvinených užívateľov drog s abstinenčnými príznakmi, ktoré nevedia zvládnuť sami sa zaviedol inštitút poskytovania psychologických služieb. Pre užívateľov drog vo výkone trestu sa vytvoril legislatívny rámec pre zriaďovanie Oddielov špecializovaného zaobchádzania, v ktorých sa v ústave vytvárajú podmienky pre prekonanie krízového stavu u odsúdeného, alebo pre výkon súdom nariadenej alebo dobrovoľnej liečby odsúdeného.

16. Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci ustanovuje všeobecné zásady prevencie a základné podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na vylúčenie rizík a faktorov podmieňujúcich vznik pracovných úrazov, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce. Z pohľadu drogovej problematiky je dôležitá úprava povinností zamestnancov a zamestnávateľov v oblasti drog, alkoholu a tabaku. Konkrétne možno uviesť zákaz požívania a byť pod vplyvom uvedených látok v pracovnom čase, povinnosť zamestnanca podrobiť sa vyšetreniu na prítomnosť týchto látok v tele, povinnosť zamestnávateľa kontrolovať dodržiavanie uvedených ustanovení a pod.

17. Zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje získavanie, zhromažďovanie, spracúvanie a výmenu údajov, uchovávanie a uschovávanie dokumentácie a poskytovanie informácií o : fyzických osobách, ktoré boli právoplatne odsúdené súdmi v trestnom konaní, právnických osobách, ktorým bolo súdom právoplatne uložené zhabanie peňažnej čiastky alebo zhabanie majetku, osobách, pri ktorých bolo právoplatne podmienene zastavené trestné stíhanie súdom alebo prokurátorom, fyzických osobách, pri ktorých bol v trestnom konaní schválený zmier a zastavené trestné stíhanie súdom alebo prokurátorom, nadväzujúcich rozhodnutiach alebo opatreniach, ktoré súvisia s rozhodnutiami podľa písmen a) až c), iných skutočnostiach významných pre trestné konanie, ak to ustanovuje zákon, medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, alebo ak to ustanovuje osobitný predpis. Z hľadiska drogovej problematiky sa v uvedenom zákone ustanovuje, že bezúhonnosť žiadateľa, odborného zástupcu a osôb, ktoré sú štatutárnym orgánom na zaobchádzanie s omamnými a psychotropnými látkami sa preukazuje odpisom registra trestov.

18. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov ustanovuje princípy, ciele, podmienky, rozsah, obsah, formy a organizáciu výchovy a vzdelávania v školách a v školských zariadeniach, stupne vzdelania, prijímanie na výchovu a vzdelávanie, ukončovanie výchovy a vzdelávania, poskytovanie odbornej výchovno-poradenskej a terapeuticko-výchovnej starostlivosti, dĺžku a plnenie povinnej školskej dochádzky, vzdelávacie programy na štátnej úrovni a výchovno-vzdelávacie programy na školskej úrovni, sústavu škôl a

školských zariadení, práva a povinnosti škôl a školských zariadení, práva a povinnosti detí a žiakov, práva a povinnosti rodičov alebo inej fyzickej osoby než rodiča, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, alebo práva a povinnosti zástupcu zariadenia, v ktorom sa vykonáva ústavná starostlivosť, výchovné opatrenie, predbežné opatrenie alebo ochranná výchova, výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody.

19. Zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravuje úlohy v oblasti štátnej podpory vrcholového a výkonnostného športu, starostlivosti o športové talenty a športovania detí mimo školského vyučovania, organizáciu prípravy športovcov na reprezentáciu Slovenskej republiky, opatrenia v boji proti dopingu v športe a postavenie Antidopingovej agentúry Slovenskej republiky, rozhodovanie sporov v športe, zriadenie a správu informačného systému verejnej správy o športe.

Vo vzťahu k tomuto zákonu možno zvýrazniť, že zahrnul vo svojich ustanoveniach opatrenia v boji proti dopingu v športe a postavenie štátnej kontrolnej štruktúry - Antidopingovej agentúry SR.

20. Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov zákon ustanovuje organizáciu a pôsobnosť orgánov verejnej moci v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti a upravuje poskytovanie dotácií zo štátneho rozpočtu na financovanie projektov v uvedenej oblasti.

21. Zákon 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) zákon ustanovuje klasifikáciu, označovanie, balenie chemických látok a chemických zmesí, testovanie látok, kartu bezpečnostných údajov, zásady správnej laboratórnej praxe, podmienky uvedenia látok a zmesí na trh, podmienky uvedenia detergentov na trh, podmienky vývozu a dovozu vybraných nebezpečných látok a vybraných nebezpečných zmesí, práva a povinnosti výrobcov, dovozcov, následných užívateľov a dodávateľov látok a zmesí, pôsobnosť orgánov štátnej správy vrátane kontroly, dohľad

nad dodržiavaním ustanovení tohto zákona a osobitných predpisov a ukladanie a vymáhanie sankcií za porušenie tohto zákona a osobitných predpisov.“⁴

„Dňa 05.08.2011 bol v Zbierke zákonov Slovenskej republiky uverejnený zákon č. 262/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Účinnosť nadobudol 01.09.2011.

Týmto zákonom sa mení a dopĺňa aj zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.

Účelom tohto zákona je vytvoriť legislatívne podmienky na zvýšenie efektívnosti a pružnosti reagovania na opakujúce sa porušovania spoločenských noriem, u ktorých sa ich ochrana inými odvetviami práva stala neúčinnou. Dôraz sa kladie na posúdenie spoločenskej nebezpečnosti týchto konaní.

Zákon č. 262/2011 Z. z. prináša v Trestnom zákone najmä tieto zmeny:

1. Rozširuje sa okruh trestných činov, za ktoré možno páchatel'ovi uložiť trest prepadnutia majetku, aj bez naplnenia podmienok odsúdenia páchatel'a na trest odňatia slobody na doživotie, odsúdenia páchatel'a na nepodmienečný trest odňatia slobody za spáchanie obzvlášť závažného zločinu, ktorým páchatel' získal, alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu.

Ide o trestné činy: Trestný čin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti, trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny, trestný čin založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny a trestný čin prijímania úplatku.“⁵

„Uznesenia vlády SR a NR SR upravujúce činnosť Výboru ministrov pre drogovú závislosť a kontrolu drog, GS VMDZKD a Národného monitorovacieho centra pre drogy v SR:

⁴ http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/aktualizacia_drogove/sk/drogova_legislativa.html - Aktualizácia drogovej legislatívy v SR k 15.7.2010, doc. JUDr. Jozef Čentéš, PhD

⁵ <http://www.e-pravo.sk/articles/view/117/zmeny-v-trestnom-zakone-od-01-09-2011> - Mgr. Zuzana Slezáková

Uznesenie č. 583 z 8. augusta 1995 - zriadený Výbor ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog, Generálny sekretariát Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog, schválený Národný program boja proti drogám Štatút Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog.

Uznesenie č. 534 z 22. mája 2002 - schválený návrh plnenia inštitucionálnych a finančných požiadaviek účasti SR v Európskom monitorovacom centre pre drogy a drogovú závislosť, zriadené Národné monitorovacie centrum pre drogy.

Uznesenie č. 339 zo 4. mája 2005 - o rozšírení mandátu Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog aj na legálne drogy alkohol a tabak.“⁶

⁶ http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/aktualizacia_drogove/sk/drogova_legislativa.html - Aktualizácia drogovej legislatívy v SR k 15.7.2010, doc. JUDr. Jozef Čentéš, PhD

2 Kriminalita drogovu závislých osôb

2.1 Základné pojmy

„*Antisociálna činnosť* (protispoločenská činnosť) je podľa Zapletala a kol. (1994) najširší pojem zahrňujúci z hľadiska stupňa porušovania platných spoločenských noriem: negatívne spoločenské javy, delikvenciu a kriminalitu.

Negatívne spoločenské javy (sociálno-patologické javy) nekriminálnej povahy sú také javy, ktoré sa v negatívnom zmysle odchyľujú od noriem a hodnôt uznávaných spoločnosťou. Tieto protispoločenské javy nie sú platným právom sankcionované, ale sú v zásadnom rozpore s hodnotami a normami, ktoré spoločnosť akceptuje. Patrí sem samovražednosť, alkoholizmus, sexuálna promiskuita, rozvodovosť.

Delikvencia je širším pojmom ako kriminalita. Všeobecne sa ním označuje činnosť porušujúca zákonnú alebo inú normu správania a spôsobujúca spoločnosti alebo jednotlivcovi ujmu. V takomto kontexte sa používa najmä v zahraničí. V našom odbornom kontexte sa pojem delikvencie používa skôr na označenie predmetne trestnej činnosti (kriminálnej), ale realizovanej subjektom so zníženou trestno-právnou zodpovednosťou, t.j. trestnej činnosti mládeže (Ondrejko*vič* a kol.2000).

Kriminalita je v trestno-právnom ponímaní súhrnom trestných činov spáchaných na určitom území za určité obdobie. Sociologické poňatie, ktoré uplatňujú mnohí kriminológovia, chápe trestný čin ako čin spoločenský škodlivý a kriminalitu ako súhrn takýchto činov. Lubelcová a Ondrejko*vič* (in Ondrejko*vič* a kol., 2000) definujú kriminalitu ako druh odchylného správania, ktoré je neprípustné a sankcionované trestným právom. Celá skupina antisociálnych foriem správania sa vyznačuje:

- najvyšším stupňom mravnej narušenosti pôvodcov,
- najvyššou intenzitou defektivity,
- ťažkou aplikáciou starostlivosti následkom určitej fixácie porúch,

- pravdepodobnosťou recidív.

Preto k antisociálnym formám treba rátať aj drobné a najmenšie krádeže v detskom veku a zaujímať k nim príslušné špeciálne pedagogické stanovisko. V našom právnom poriadku sa tieto protispoločenské konania charakterizujú nižším stupňom spoločenskej nebezpečnosti a nazývajú *priestupkami*. Právne sú ich skutkové podstaty, ako aj sankcie, zakotvené v osobitnom zákone č. 372/1990 Zb. v znení neskorších predpisoch o priestupkoch.⁷

„Trestné činy sa delia podľa stupňa ich závažnosti do dvoch kategórií. Menej závažné trestné činy, teda trestné činy spáchané z nedbanlivosti a úmyselné trestné činy, za ktoré umožňuje Trestný zákon uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov, sa nazývajú *prečiny*. Úmyselné trestné činy, za ktoré umožňuje Trestný zákon uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov sa nazývajú *zločiny*. *Zločin*, za ktorý ustanovuje Trestný zákon trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.“⁸

„*Kriminológia* je veda, ktorá skúma kriminalitu ako sociálny jav. Zaoberá sa zisťovaním príčin kriminality, skúma možnosti ako možno kriminalite predchádzať a rieši otázky typovania obetí trestných činov. Tvorí usporiadaný celok empirických poznatkov o zločine, zločincovi, kontrole zločinného správania, trestaní zločinného správania a prevencie kriminality. Kriminológia využíva poznatky viacerých vedných disciplín, najmä práva, sociológie, psychológie a psychiatrie.“⁹

Trestný zákon upravuje aj vek trestnej zodpovednosti páchatel'a trestného činu, ktorý je dôležitý pri určovaní trestnej sadzby. Podľa § 94 Trestného zákona sa *za mladistvého* považuje osoba , ktorá v čase spáchania trestného činu dovŕšila vek 14 rokov a neprekročila hranicu 18 rokov veku. U takéhoto páchatel'a sa trestné sadzby znižujú na polovicu. *Za maloletého* páchatel'a podľa platného Trestného zákona sa považuje osoba do 14 rokov veku a na rozdiel od osoby mladistvej, táto nie je trestne zodpovedná. Trestné činy mladistvých sa označujú ako kriminalita mladistvých.

⁷ Sejčová.L., Deti,mládež a delikvencia. Album Bratislava,2001, ISBN 80-968667-0-2 str. 20,21

⁸ Vojčík,P., a kol. Základy práva. Enigma Nitra,2002, ISBN 80-89132-08-01 str. 208,209

⁹ <http://www.ukk.sk/source/kriminologia.pdf>, Ústav kriminalistiky a kriminológie, s.r.o.

2.2 Drogová kriminalita detí a mládeže

Drogová kriminalita detí a mládeže z roka na rok rastie. Na základe štatistických zistení nárast kriminality začal alarmujúco narastať v dôsledku zmien v našom štáte po roku 1990. Vychádzajúc z hodnotení výskytu delikvencie hlavne maloletých je vidieť, že celková zmena nastala po roku 1989, teda, ako som už uviedol, po zvrhnutí totalitného režimu, kedy veľkou rýchlosťou rastie počet detí a mládeže, ktoré sa dostávajú svojim správaním do rozporu so zákonmi našej republiky, resp. začína sa prudko vyvíjať ich drogová závislosť a samozrejme i s ňou súvisiaca drogová trestná činnosť. Mladí ľudia pri kontakte s drogou odmietajú rady a napomenutia svojich blízkych, školy, so snahou zmeniť svoj život. Pritom sa väčšina z nich nedokáže primerane správať, čoho dôsledkom sú úteky z domu, záškoláctvo, krádeže a toto všetko prechádza až do kriminality. Ich drogová závislosť začína alkoholom, cigaretami, iní zasa holdujú prchavým látkam, marihuane a postupne ich závislosť prechádza bohužiaľ v mnohých prípadoch k tvrdým drogám ako heroínu, kokaínu a pod.

„Ak u niekoho narastajú problémy, a on stále pokračuje v správaní, ktoré je príčinou týchto problémov, nie je to normálne. Rodina, priatelia, práca, česť a mnoho iných pre neho dovtedy hodnotných vecí je zničených, ak človek aj naďalej lipne na niečom, čo mu už neprináša uspokojenie. Jediný dôvod, prečo pokračuje v užívaní návykových látok je , že sa dostal do osídíel závislosti. Nikdy by sa uvedomele nerozhodol zničiť si svoj život kvôli chemikáliám. Ale keďže je v pasci závislosti, naďalej pokračuje v užívaní drog alebo alkoholu bez ohľadu na to, aký hrozný je jeho život.“¹⁰

„Neexistujú drogy, ktoré by nezanechávali následky. Deti, ktoré užívajú drogy, obvykle nasledujú určitý vzor. Osemdesiatpäť percent tých, čo experimentujú s cigaretami, sa stanú závislí od nikotínu dokonca aj vtedy, keď vyfajčia príležitostne len päť až desať cigariet. Z týchto detí 81 percent vyskúša marihuanu, kým z nefajčiarov ju skúsi len 21 percent. Fajčenie marihuany sa stáva odrazovým mostíkom

¹⁰ Arterburn S., Burns J., Drogovzdorné dieťa – kniha pre rodičov, Nová nádej Slovensko, Bratislava, 2001, ISBN 80-967334-6-X str. 175

pre užívanie tvrdších drog. Tínedžer, ktorý pije alkohol, sa stane alkoholikom s dva až trikrát väčšou pravdepodobnosťou, než dospelý ktorý pije. Alkohol je zákerná droga. Väčšina alkoholikov, ba ani ich priatelia si neuvedomujú, že majú nejaký problém. Naše deti akceptujú pitie, nakoľko vidia, že väčšina dospelých pije. Alkohol sa vystavuje takmer vo všetkých obchodoch, v televízii, ako aj v kinách. A predsa nie je nebezpečnejší než akákoľvek iná droga. Po istom čase môže skrátiť život človeka.“¹¹

Značný podiel na užívanie drog a páchanie drogovej trestnej činnosti má i otvorenie našich hraníc, čoho následkom bolo, že Slovensko sa stalo jednou z hlavných ciest transferu drog z východu na západ. V neposlednej miere sa naša krajina stala však i ich odbytiskom, čo do značnej miery malo vplyv i na samotných mladých ľudí u nás, na ich duševný a fyzický vývoj.

Za posledné roky u nás medzi mladými ľuďmi vzrastá počet konzumentov amfetamínov, vrátane extázy, kokaínu a LSD v dôsledku toho, že nová mladá generácia je v značnej miere finančne dobre zabezpečená a konzumáciou drog sa snažia o tzv. zábavu, využívanie ich voľného času. Zarážajúci na tom je fakt, že najviac sú ohrozené vekové skupiny mladých ľudí od cca 12 do 17 rokov. Chcú si dokázať svoju nezávislosť a taktiež i dospelosť, neuvedomujúc si skutočnosť, že pravidelnou konzumáciou drog sa postupne stávajú drogovo závislými a svojej dávky sa dožadujú čoraz častejšie. V dôsledku toho sa často dostávajú do kontaktu s osobami páhajúcimi trestnú činnosť, pretože na zabezpečenie čoraz väčšieho množstva drog potrebujú i viac peňazí a čo je horšie, za účelom zabezpečenia si tejto pre ich život už potrebnej psychotropnej látky neváhajú páchať trestnú činnosť.

Pokiaľ však maloletá resp. mladistvá osoba drogovo závislá na zaobstaranie drog používa svoje vlastné finančné prostriedky, resp. prostriedky svojich rodičov, vzniká tu situácia, ktorú si musí v rámci rodiny vyriešiť sama. Ak túto možnosť nemá, resp. ju stratí, snaží sa prostriedky na zaobstaranie drog zabezpečiť trestnou činnosťou, či to už rôznymi krádežami, výtržníctvom, v dôsledku čoho dochádza v mnohých prípadoch i k ublíženiu na zdraví, ba i k smrti a pod.

¹¹ Campbell R., Tvoje dieťa a drogy, Porta libri Bratislava, 2003, ISBN 80-89067-09-3 str. 15,16

„Závažnou chybou by však bolo zjednodušené prenášanie problému drogových závislostí iba na akési spoločensky marginálne skupiny mladých ľudí. Psychoaktívne látky, najmä charakteru stimulácií, sa uhniezdili aj v niektorých novovznikajúcich vrstvách našej spoločnosti – u podnikateľov, manažérov, v istých umeleckých kruhoch, ako aj ďalších skupín ľudí v obvykle dobrom spoločenskom postavení, ktorí pokladajú príležitostný alebo aj trvalý konzum určitej drogy za akýsi „módny doplnok“, príjemné vybičovanie mozgu, či potvrdenie vlastnej stavovskej identity. Žiaľ, droga si nevyberá a neinformovanosť či ľahkovážnosť niektorých ľudí týchto skupín je priam deprimujúca.“¹²

„Kriminalita mládeže rastie vo vyspelých krajinách od šesťdesiatych rokov nášho storočia. Tzv. vyspelé krajiny sú zároveň bohatými krajinami. Nie menej úroveň kriminality mládeže v nich nekopíruje úroveň ekonomickej prosperity. Podľa Wilsonovho (1995) prehľadu bola závislosť medzi aktuálnou hospodárskou prosperitou krajiny a kriminalitou detí, mládeže a dospelých typická pre 19.storočie, ale tento vzťah v 20.storočí slabne a v súčasnosti už napr. pre USA neplatí. K poslednému veľkému vzostupu kriminality mládeže tam došlo v dobe medzi rokmi 1960 až 1980, teda v období nebývanej ekonomickej prosperity. Bohatstvo krajiny je však len jednou z podmienok vysokej úrovne kriminality mládeže – len bohaté spoločnosti môžu podľa citovaného autora pripustiť existenciu dlhého obdobia dospievania, počas ktorého sa mladý človek im vymkol z formatívneho vplyvu rodičov a doteraz nie je usmerňovaný silami na trhu práce. V chudobných spoločnostiach deti musia okamžite, akonáhle sú toho schopné, začať pracovať, aby ich rodiny i ony sami prežili. Celková úroveň kriminality je v chudobných krajinách nižšia než v krajinách bohatých.“¹³

Mladí ľudia u nás by si mali uvedomiť, že držba 1 až 3 jednorazových dávok je klasifikovaná ako trestný čin.

¹² Novomeský F., Drogy História – medicína – právo, Martin, Alfa Print, 1995, s. 9

¹³ Matoušek, O-Matoušková, a „Mládež a delikvence. Portal Praha, 2011, ISBN 978-80-7367-825-8, str. 95

O tom, že drogy boli a sú súčasťou života mnohých mladých ľudí nás presviedča i nasledovná tabuľka:

Tabuľka 1:

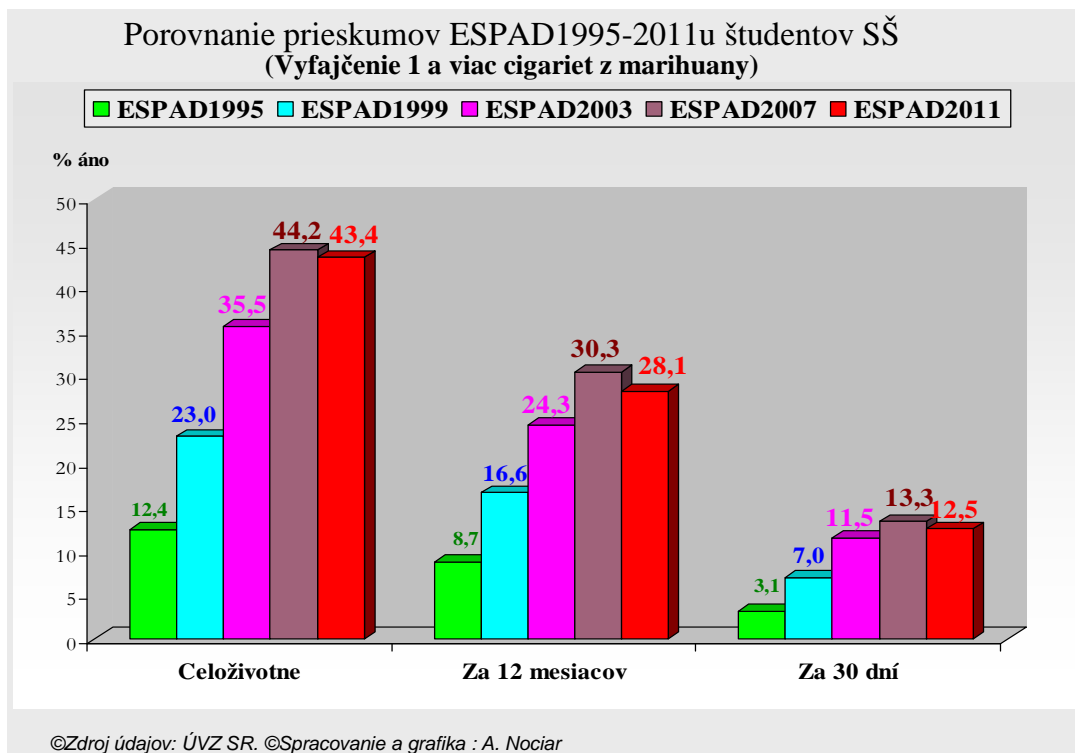
**Celoživotný výskyt užívania nelegálnej drogy – výsledky ESPAD z roku 2007
v porovnaní s predbežnými výsledkami ESPAD z roku 2011 (v %)**

Droga	Chlapci		Dievčatá		SPOLU	
	2007	2011	2007	2011	2007	2011
Niekedy v živote marihuany	50,6	47,9	37,8	38,3	44,2	43,4
Niekedy v živote extázu	8,6	7,2	6,5	5,1	7,6	6,2
Niekedy v živote inhaláty	10,6	10,0	8,6	8,3	9,6	9,2
Niekedy v živote pervitín	8,1	7,4	6,4	6,2	7,3	6,8
Alkohol s tabletami pre účinok	14,1	11,0	19,5	13,9	16,8	12,4
Niekedy v živote heroín	1,0	2,4	0,6	1,4	1,7	2,0
Niekedy v živote kokaín	2,6	4,0	2,5	2,8	2,6	3,4
Niekedy v živote LSD	6,6	7,1	5,0	5,1	5,8	6,2
Syntetické kanabinoidy	-	5,4	-	2,5	-	4,1
Niekedy v živote Mefedrón	-	2,3	-	1,0	-	1,7

Prieskum bol vykonaný u žiakov 9. tried základných škôl a študentov 1.- 4. ročníkov stredných škôl na Slovensku. Zúčastnili sa ho respondenti vo veku 14 – 18 rokov. Prieskum bol uskutočnený formou dotazníka. Ako je z uvedenej tabuľky vidieť, najväčšiu skúsenosť- celoživotný výskyt užívania nelegálnej drogy podľa tohto prieskumu majú mladí ľudia, hlavne chlapci (50,6%) v roku 2007 a (47,9%) v roku 2011, s marihuany. Naopak, niekedy v živote mefedrón užilo v roku 2011 v celkom 2,3% chlapcov a 1,7% dievčat.

Marihuana zostáva jednou z najobľúbenejších drog u nás, čo dosvedčuje i nasledovný graf :

Graf 1:

Prieskum bol uskutočnený medzi študentmi stredných škôl na Slovensku. Porovnávali sa roky 1995, 1999, 2007 a rok 2011. Ako je z uvedeného grafu vidieť vo vyfajčení 1 a viac cigariet z marihuany, či už v skupine celoživotného užitia, za 12 mesiacov alebo za 30 dní, najnižšia spotreba tejto drogy bola v roku 1995 – celoživotne 12,4%, za 12 mesiacov 8,7%, za 30 dní 3,1%, naproti tomu najvyššia spotreba marihuany bola v roku 2007 – celoživotne 44,2%, za 12 mesiacov 30,3% a za 30 dní 13,3%. Rok 2011 znamenal slabý pokles v spotrebe tejto drogy.

2.3 Trestnoprávne postihy drogovu závislých

„Po otvorení hraníc v roku 1989 predrevolučná úprava tzv. drogových trestných činov (prechovávanie, výroba, distribúcia, obchodovanie s nelegálnymi drogami) nepostačovala. Novela Trestného zákona z roku 1961 zaviedla do trestného práva nový

pojmem *návyková látka*. **Výraznou zmenou oproti predchádzajúcej úprave bolo vypustenie postihu prechovávaní omamných a psychotropných látok (ďalej len OLPL) pre seba.** Trestné bolo len prechovávanie OLPL pre toho, kto ich inému zadováži alebo pre iného prechováva. Naďalej bola trestná výroba, sebe alebo inému zadováženie alebo prechovávanie predmetu určeného na nedovolenú výrobu OLPL. Drogové trestné činy boli doplnené aj o nový trestný čin, a to trestný čin šírenia toxikománie (§ 188a.) **Prechovávanie OLPL pre „seba“ sa stalo trestným opät' od roku 1994.**

Ďalšou novelou Trestného zákona s účinnosťou od 1. 9. 1999 sa zákonodarca snažil odlíšiť konzumentov od obchodníkov vytvorením privilegovanej skutkovej podstaty v § 186. Touto novelou sa zároveň zaviedol pojem „prechovávanie omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekursora pre vlastnú potrebu“. Prechovávanie pre vlastnú potrebu bolo definované ako prechovávanie nelegálnej drogy najviac v množstve obvykle jednorazovej dávky na použitie s hornou hranicou trestnej sadzby tri roky. Trestný zákon tiež definoval trestný čin prechovávaní OLPL po akúkoľvek dobu bez vyšpecifikovaného množstva, čiže podľa litery zákona v množstve väčšom ako pre vlastnú potrebu (viac ako obvykle jednorazová dávka na použitie) (§ 187 ods. 1 písm. d) Trestného zákona). Zákonodarca zvýraznil rozdiely medzi „užívateľmi“ Trestného zákona „obchodníkmi“ najmä trestnou sadzbou a použitie vyššej trestnej sadzby v § 187 T. z.

Od 1. 1. 2006 nový Trestný zákon č. 300/2005 Z. z. po 44 rokoch kompletne zmenil systém trestného práva v Slovenskej republike a dotkol sa aj drogových trestných činov. Nový Trestný zákon rozlíšil trestnosť prechovávaní OLPL podľa množstva prechovávanej látky. **Na Slovensku je trestné iba prechovávanie, nie samotné užitie.** Podľa trestného zákona sa prechovávaním OLPL pre vlastnú potrebu rozumie mať neoprávnene v držbe po akúkoľvek dobu OLPL, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú spotrebu (§ 135 ods. 1 Trestného zákona) a prechovávaním OLPL pre vlastnú potrebu vo väčšom rozsahu sa rozumie mať neoprávnene v držbe po akúkoľvek dobu tieto látky v množstve, ktoré zodpovedá najviac desaťnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú spotrebu (§ 135 ods. 2 Trestného zákona). K tomuto rozlíšeniu

došlo podľa Dôvodovej správy „z dôvodu možnosti postihnutia pre trestný čin osoby, ktorá drogu užíva, a odlíšenia tohto trestného činu od osoby tzv. dílera drog (...).“ V novej úprave došlo aj k zvýšeniu množstva nelegálnej drogy spadajúceho pod prechovávanie pre vlastnú potrebu, a to:

a) najviac na trojnásobok obvykle jednorazovej dávky na použitie pre osobnú potrebu, pričom trest sa oproti predchádzajúcemu prechovávaniu pre vlastnú potrebu v množstve obvykle jednorazovej dávky nezvýšil;

b) a najviac na desaťnásobok obvykle jednorazovej dávky na použitie pre osobnú potrebu, s trestom odňatia slobody až na päť rokov.

Upravilo sa aj iné nakladanie s OLPL než prechovávanie pre vlastnú potrebu a zvýšil sa trest, a to v základnej skutkovej podstate z dvoch až osem rokov na štyri až desať rokov odňatia slobody (§ 172 ods. 1 písm. d)). Podľa tohto paragrafu môžu byť stíhaní aj tí, ktorí prechovávajú pre vlastnú potrebu viac ako 10 obvykle jednorazových dávok. Ak sa však u podozrivej osoby zistí prítomnosť OLPL v krvi, moči a pod., nemožno takú osobu stíhať za jej prechovávanie.

Slovenský právny poriadok nešpecifikuje, koľko by mala obsahovať **obvykle jednorazová dávka**. Počet obvykle jednorazových dávok sa určuje na základe posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu PZ (KEÚ PZ). KEÚ PZ stanovuje počet dávok podľa objemu zadržanej látky na základe tabuliek bez ohľadu na osobu páchatel'a a jej závislosť.¹⁴

2.4 Prechovávanie a disponovanie s drogami v Trestnom zákone

Prechovávanie drog ako i disponovanie s nimi v našom štáte sa podľa platného trestného zákona trestá. Preto každý, či už obchodník s drogami, ale i sám užívateľ by si

¹⁴ <http://www.drogynak.sk/wp-content/uploads/2009/11/V%C3%BDvoj-trestnopr%C3%A1vnej-%C3%BApravy-drogov%C3%BDch-trestn%C3%BDch-%C4%8Dinov-na-Slovensku-od-roku-1989.doc1FoiD4gTqnYXeCg&usg=AFQjCNHksp5y8h2aFLdHP2MWkxzw2DF4g> - Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation

túto skutočnosť mal uvedomiť a poznať dôsledky svojho protiprávneho konania, ktoré je sankcionované v zmysle platných právnych predpisov.

„Právna úprava trestného postihu neoprávneného prechovávanía, ako aj disponovania s drogami je upravená v **Trestnom zákone**.

Najdôležitejšie ustanovenia sa týkajú úpravy skutkovej podstaty trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi (§ 171 až 173 Trestného zákona). Skutková podstata trestného činu podľa § 171 Trestného zákona umožňuje vyvodiť trestnú zodpovednosť voči tomu, kto neoprávnene prechováva pre vlastnú potrebu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor, a to v množstve, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú spotrebu resp. desaťnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú spotrebu. Rozlíšenie množstiev prechovávanej látky pre vlastnú spotrebu je rozlíšené aj trestnou sadzbou odňatia slobody. Súčasne z ustanovenia § 135 Trestného zákona vyplýva, že za prechovávanie drogy pre vlastnú potrebu nemožno považovať neoprávnenú držbu takejto látky vo väčšom množstve, než zodpovedá podmienkam uvedeným v tomto ustanovení. V takomto prípade sa posúdi konanie páchatel'a podľa § 172 ods. 1 písm. d) Trestného zákona.

Skutková podstata trestného činu podľa § 172 Trestného zákona umožňuje vyvodiť trestnú zodpovednosť voči tomu kto neoprávnene vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie alebo dá prepraviť, kúpi, predá, vymení, zadováži, alebo prechováva po akúkoľvek omamnú látku, psychotropnú látku dobu, jed alebo prekurzor alebo kto takú činnosť sprostredkuje.

Okolnosťami umožňujúcimi použitie prísnejšej trestnej sadzby je v prípade, ak páchatel' spáchal čin napriek tomu, že bol za taký čin odsúdený, pre osobu, ktorá sa lieči z drogovej závislosti, závažnejším spôsobom konania, na chránenej osobe, alebo vo väčšom rozsahu (trest odňatia slobody na desať až pätnásť rokov), spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, voči osobe mladšej ako pätnásť rokov alebo prostredníctvom takej osoby, alebo v značnom rozsahu (trest odňatia slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov), spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo

smrť viacerých osôb, ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo vo veľkom rozsahu (trest odňatia slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie).

Skutková podstata trestného činu podľa § 173 ods. 1 Trestného zákona umožňuje vyvodiť trestnú zodpovednosť voči tomu k vyrobí, sebe alebo inému zadováži alebo prechováva predmet určený na nedovolenú výrobu omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekursora. Okolnosťou umožňujúcou použitie prísnejšej trestnej sadzby je, ak páchatel, ak získa činom uvedeným v odseku 1 pre seba alebo iného väčší prospech.

Sankcionovanie v súvislosti s drogami upravuje aj zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Konkrétne ustanovenie § 30 upravuje priestupky na úseku ochrany pred alkoholizmom a inými toxikomániami, ktorých sa dopustí ten, kto:

a) predá, podá alebo inak umožní požitie alkoholických nápojov osobe zjavne ovplyvnenej alkoholickým nápojom alebo inou návykovou látkou, osobe mladšej ako osemnásť rokov alebo osobe, o ktorej vie, že bude vykonávať zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorej by mohla ohroziť zdravie ľudí alebo poškodiť majetok,

b) neoprávnene predá, podá alebo inak umožní druhej osobe škodlivé užívanie inej návykovej látky, než je alkohol,

c) sa nepodrobí opatreniu postihujúcemu nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo užívanie iných návykových látok,

d) úmyselne vyrobí lieh alebo destilát bez povolenia alebo úmyselne lieh alebo destilát vyrobený bez povolenia prechováva alebo uvádza do obehu,

e) úmyselne umožňuje požívať alkoholický nápoj alebo užívať iné návykové látky osobe mladšej ako osemnásť rokov, ak tým ohrozuje jej telesný alebo mravný vývoj,

f) požije alkoholický nápoj alebo užije inú návykovú látku, hoci vie, že bude vykonávať zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorej by mohol ohroziť zdravie ľudí alebo poškodiť majetok,

g) po požití alkoholického nápoja alebo o užití inej návykovej látky vykonáva činnosť uvedenú v písmene f),

h) v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil požitím alkoholického nápoja alebo užitím inej návykovej látky, vykonáva činnosť uvedenú v písmene f).

Slovenská republika sa aktívne zapája do činnosti medzinárodných organizácií, ktoré sa zaoberajú problematikou drogových závislostí a kontroly drog . Za účelom prehĺbenia medzinárodnej spolupráce v rokoch 2008 a 2009 boli podpísané medzinárodné dohody s Kazachstanom, Macedónskom a Bosnou - Hercegovina.“¹⁵

¹⁵ http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/aktualizacia_drogove/sk/drogova_legislativa.html - doc. JUDr. Jozef Čentéš, PhD

Tabuľka 2: PREHĽAD O VPLYVE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (DROG) NA TRESTNÚ ČINNOSŤ V ROKOCH 2006 – 2010

Kraj	Rok	Počet odsúdených:		
		spolu	z toho pod vplyvom drog	
			počet	%
BA	2006	3 049	200	6,56
	2007	3 372	191	5,66
	2008	3 666	157	4,28
	2009	4 071	144	3,54
	2010	3 905	46	1,18
TT	2006	2 326	26	1,12
	2007	2 583	39	1,51
	2008	2 811	60	2,13
	2009	3 006	57	1,90
	2010	3 054	27	0,88
TN	2006	2 040	17	0,83
	2007	2 207	28	1,27
	2008	2 381	31	1,30
	2009	2 696	22	0,82
	2010	2 806	26	0,93
NR	2006	3 136	29	0,92
	2007	3 407	52	1,53
	2008	3 096	47	1,52
	2009	3 569	52	1,46
	2010	3 654	69	1,89
SR	2006	25 764	321	1,25
	2007	27 067	394	1,46
	2008	28 681	406	1,42
	2009	30 953	383	1,24
	2010	31 179	269	0,86

Zdroj: <http://www.justice.gov.sk/stat/roc/11/index.htm> (ŠTATISTICKÁ ROČENKA 2010 - SEKČIA JUSTIČNEJ INFORMATIKY A ŠTATISTIKY MS SR)

Kraj	Rok	Počet odsúdených:		
		spolu	z toho pod vplyvom drog	
			počet	%
ZA	2006	2 672	4	0,15
	2007	2 938	17	0,58
	2008	2 938	12	0,41
	2009	3 346	13	0,39
	2010	3 143	9	0,29
BB	2006	3 555	25	0,70
	2007	3 940	35	0,89
	2008	4 738	35	0,74
	2009	5 128	30	0,59
	2010	4 747	35	0,74
PO	2006	4 094	4	0,10
	2007	4 230	17	0,40
	2008	4 197	12	0,29
	2009	4 405	7	0,16
	2010	4 594	15	0,33
KE	2006	4 818	16	0,33
	2007	4 273	15	0,31
	2008	4 757	52	1,22
	2009	4 597	54	1,17
	2010	5 050	42	0,83
SR	2006	25 764	321	1,25
	2007	27 067	394	1,46
	2008	28 681	406	1,42
	2009	30 953	383	1,24
	2010	31 179	269	0,86

Zdroj: <http://www.justice.gov.sk/stat/roc/11/index.htm> (ŠTATISTICKÁ ROČENKA 2010 - SEKČIA JUSTIČNEJ INFORMATIKY A ŠTATISTIKY MS SR)

3. Prevencia a liečba závislosti

3.1 Pojem, zásady a ciele

Prevencia ako taká sama o sebe má miesto v takmer všetkých oblastiach nášho života. Mnoho sa rozpráva o prevencii rôznych chorôb, ale aj o prevencii kriminality, či dopravnej nehodovosti a pod.. V oblasti závislosti, resp. v problematike psychotropných a návykových látok jej patrí podstatná časť. Bolo by vhodné si vysvetliť v tejto súvislosti pojem slova prevencia. Slovo prevencia je latinského pôvodu a znamená opatrenie vopred, včasnú obranu alebo ochranu. V drogovej prevencii sa zameriavame na:

- prevenciu primárnu
- prevenciu sekundárnu
- terciárnu prevenciu

„*Primárna prevencia* má za cieľ predchádzať chorobe skôr ako vznikne. Zameriava sa na podporu a udržiavanie zdravia. Primárna prevencia závislosti má za cieľ čo najviac znížiť dopyt po drogách aj to, aby drogy neboli vyhľadávané a konzumované a aby nebol dôvod ich vyhľadávať a konzumovať. Snaží sa ovplyvniť správanie jedinca tým, že sa zmenia normy a hodnoty spoločnosti, v ktorom žije.

Sekundárna prevencia nastupuje po vzniku choroby, ale ešte predtým, ako spôsobila poškodenie. Ide hlavne o včasné rozpoznanie symptónov závislosti a čo najrýchlejšie obmedzenie a zmierenie škôd v osobnej a sociálnej oblasti. Pre užívateľov drog je vytvorený funkčný systém odbornej pomoci. Závisí od ich motivácie k zmene, fázy závislosti, celkovej sociálnej situácie, zdravotného aj psychického poškodenia. Liečba závislosti musí byť komplexná a je aj pomerne dlhodobá. Svoje miesto tu majú inštitúcie, ako sú telefonické linky pomoci, nízkoprahové kontaktné centrá, poradne,

ambulantná a ústavná liečba, terapeutické komunity, anonymní alkoholici, anonymní narkomani.

Terciárna prevencia má za cieľ predísť škodám, zahŕňa opatrenia znamenajúce návrat choroby, podporuje výsledky liečby a postupné odstraňovanie následkov. V prípade závislostí ide o predchádzanie recidívy alebo akútnej fázy závislosti. Procesy získané počas terapie je potrebná upevňovať, ide o vytvorenie nového hodnotového systému a aktívneho spôsobu života. Okrem prevencie recidívy je dôležitá aj minimalizácia sociálneho hendikepu závislého človeka. Tento prístup hovorí o minimalizovaní rizík relapsu choroby, iný je o minimalizovaní negatívnych dôsledkov závislosti.

Primárnu drogovú prevenciu môžeme ďalej členiť na:

- nešpecifickú
- špecifickú

Nešpecifická primárna prevencia zahŕňa všetky aktivity podporujúci zdravý životný štýl bez priamej súvislosti s užívaním návykových látok. Ide o aktivity blízke danej vekovej skupine, ktoré by sa konali aj vtedy, keby problém s návykovými látkami neexistoval. Sú to činnosti, ktoré všeobecne pomáhajú znižovať riziko vzniku a rozvoja patologických javov a zameriavajú sa na protektívne faktory vzniku závislosti. Do oblasti nešpecifickej prevencie možno zaradiť: sebapoznávanie a sebaúcta, zvládanie sociálnych rolí a vzťahov, komunikáciu, predchádzanie a riešenie problémov, asertivitu, rozvíjanie schopností a záujmov vrátane pohybu, športu a kultúry.

Špecifická primárna prevencia je zameraná priamo na to ako predísť užívaniu drog.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a s dôrazom na fakt, že práve deti a mládež možno považovať za najohrozenejšiu vekovú skupinu obyvateľstva, do popredia sa dostáva čo najúčinnšia prevencia, ktorá vzniknuté problémy rieši.

Primárna prevencia v oblasti návykových látok má za úlohu plnenie nasledovných cieľov:

- podanie základných objektívnych informácií o druhoch drog, ich účinkoch, o pôvode, rozšírení, vzniku závislosti a ich dopade,
- oboznámenie sa so stratégiami a taktikami, ako žiť v spoločnosti ohrozenej drogou a pritom sa jej vyhnúť a nacvičiť si ich. Ide o nácvik správania s vplyvom na životný štýl,
- ponúknuť čo najviac spôsobov, ako dosiahnuť životné uspokojenie a zvládnuť náročných životných situácií.

Všeobecné zásady prevencie v oblasti návykových látok:

- prevencia by mal klásť dôraz na pozitívne hodnoty v rodine aj v spoločnosti a rozvíjať ich,
- nestrašiť drogami, ale o nich hovoriť a pristupovať k nim tak, že majú len takú moc, akú im dáme my sami,
- nemali by sa používať postupy ako odstrašovanie, citové vydieranie, neosobné jednanie, potlačanie diskusie, ale naopak, treba podporovať aktívne učenie, otvorenú diskusiu, aktivitu a hodnotné záujmy.¹⁶

„Stratégie *selektívnej prevencie* sa zameriavajú na podskupiny z celkovej populácie, ktoré sú považované za rizikové pre užívanie návykových na základe ich príslušnosti ku konkrétnej skupine (napr. mladí delikventi, žiaci zlyhávajúci v škole)

- ✓ Rizikové skupiny môžeme identifikovať na základe: biologických, sociálnych alebo environmentálnych rizikových faktorov, o ktorých vieme, že sa spájajú so zneužívaním návykových látok

¹⁶ <http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=ActiveWeb&Page=WebPage&DocumentID=3402> - Bottová M., Čistý deň 1/2008, ročník V., str. 20-21

- ✓ cieľové podskupiny môžu byť definované na základe veku, pohlavia, rodinnej anamnézy, miesta bydliska ako sú oblasti s vysokým užívaním alebo znevýhodnené oblasti

Indikovaná prevencia zameriava sa na identifikovanie jednotlivcov, ktorí prejavujú skoré znaky užívania návykových látok a iné problémy a zaciľuje sa na nich prostredníctvom špeciálnych intervencií.

- ✓ Príznaky zvýšeného rizika u jednotlivcov môže byť zhoršujúci sa prospech, konzumácia alkoholu a iných „vstupných“ drog, poruchy správania, odcudzenie sa rodičom, škole a skupine rovesníkov
- ✓ Cieľom je prejavované užívateľské správanie, ale na subklinickej úrovni, ktoré je stále v rámci rozmedzia správania adolescentov.¹⁷

V dnešnej uponáhľanej dobe sa moderné preventívne stratégie zameriavajú na oblasť znižovania dopytu po drogách s otázkou, ako a prečo dochádza k vzniku a následnej konzumácii tejto návykovej látky, s nepochopením pretože majú pre život jedinca život ohrozujúce následky. Nemožno nespomenúť, že dôležitú a nezastupiteľnú úlohu tu plní osвета a vzdelávanie.

3.2 Výchovo preventívne a trestnoprávne opatrenia

„Opatrenie na strane dopytu vyžadujú širokú prevenciu zneužívania drog. Je potrebná orientácia na životný štýl bez drog u širokých vrstiev populácie, u ohrozených skupín a postihnutých osôb. V tejto oblasti sa prelína angažovanie štátnych a neštátnych organizácií.

Cieľom preventívnej práce je ovplyvnenie základných prvkov konzumácie návykových látok. Najčastejšie sa orientuje na:

¹⁷<http://www.infodrogy.sk/indexAction.cfm?module=Library&action=GetFile&DocumentID=238> . – Komplexný prístup k prevencii v SR, Vojtová Z.

- zníženie spotreby návykovej látky v prepočte na hlavu a rok – predovšetkým u alkoholu
- posunutie veku začiatku konzumácie návykovej látky
- zníženie obsahu alkoholu v alkoholických nápojoch
- obmedzenie dostupnosti návykovej látky.¹⁸

V oblasti znižovania dopytu dôležité miesto patrí prevencii. V tejto súvislosti je podstatný zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zámerom tohto zákona je zabezpečovať prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti na báze zákonnej povinnosti orgánov verejnej moci a iných zodpovedných subjektov, a tak dosiahnuť kvalitatívnu zmenu v chápaní a praktickej aplikácii prevencie. Zákon komplexne upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov verejnej moci v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti vrátane jej personálneho a finančného zabezpečenia, práva a povinnosti fyzických a právnických osôb v tejto oblasti tak, aby sa prevencia kriminality a inej protispoločenskej činnosti stala celospoločenskou záležitosťou. Zákonom boli upravené aj pravidlá finančného zabezpečenia preventívnych aktivít. Zákon vymedzuje štruktúry orgánov verejnej moci v oblasti prevencie kriminality, ako aj ich pôsobnosť. Ide o štátne orgány, najmä ústredné a miestne orgány štátnej správy, obce a vyššie územné celky (samosprávne kraje). Podľa tohto zákona MV SR prostredníctvom svojho osobitného útvaru spracúva údaje o kriminalite a inej protispoločenskej činnosti so zameraním na problematiku boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Na miestnej úrovni sa zverujú relevantné kompetencie obvodným úradom v sídlach krajov, ktoré majú plniť koordinačnú funkciu v oblasti prevencie kriminality v územných obvodoch krajov. Taktiež sa ustanovujú pravidlá na zabezpečenie racionálneho financovania prevencie kriminality z prostriedkov štátneho rozpočtu. Rada vlády Slovenskej republiky pre prevenciu kriminality zaraďuje medzi stále poradné orgány vlády. Na základe tohto zákona sa vytvorilo pri všetkých obvodných úradoch v sídlach krajov pracovné miesto krajského koordinátora pre boj

¹⁸ Heller J., Pecinová O. a kolektív *Závislosť známa neznáma*, Grada Publishing, 1996, Havlíčkov Brod, ISBN 80-7169-277-8, str. 149,150

proti drogám, ktorý koordinuje činnosť iných miestnych orgánov štátnej správy v oblasti drogovej problematiky na území kraja a tieto orgány poskytujú obvodnému úradu v sídle kraja potrebnú súčinnosť.

„Opatrenia na strane ponuky t.j. obmedzenie prístupu drogy k potenciálnemu spotrebiteľovi sú oblastí, kde je výkonná moc štátu nezastupiteľná. Je nutné zvládnuť obvykle tieto oblasti:

- prevenciu a represiu trestnej činnosti súvisiacu s drogami
- obmedzovanie prieniku peniaz získaných z trestnej činnosti do legálnej ekonomiky a zároveň do ovplyvňovania verejného života
- kontrolu zakázaného zaobchádzania s omamnými a psychotropnými látkami.“¹⁹

„**Významný zákon v oblasti znižovania ponuky** predstavuje zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine, ochranu práv a právom chránených záujmov detí, predchádzanie prehlbovania a opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu javov sociálnej patológie. Týmto zákonom sa upravila sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrana práv a právom chránených záujmov detí, predchádzanie prehlbovania a opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb a na zamedzenie nárastu javov sociálnej patológie.

Zákon upravuje opatrenia sociálno-právnej ochrany a sociálnej prevencie vo vzťahu k sociálnym udalostiam spojeným poruchami správania, drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov pričom sa aj vymedzujú výchovné a preventívne

¹⁹ Heller J., Pecinová O. a kolektív Závislosť známa neznáma, Grada Publishing, 1996, Havlíčkov Brod str. 149

opatrenia sociálnej kurately pre maloleté deti i plnoleté fyzické osoby, ktorí zneužívajú drogy, resp. sú závislí na drogách.

V prípade plnoletých osôb sa poskytuje sociálna kuratela aj tým, ktorí boli prepustení zo zariadenia na resocializáciu drogovu závislých. Osobitne sa vymedzujú opatrenia pre zabezpečenie pomoci drogovu závislým - a to najmä rozšírenie možností vykonávania terénnych, stacionárnych a mobilných služieb prvého kontaktu, poradenských, výchovných, sociálnych, resocializačných a pomáhajúcich programov na predchádzanie príčin, prehľbovanie alebo opakovania sociálno-patologických javov, ambulantného liečenia, opatrení sociálnej kurately pre maloletých a plnoletých fyzických osôb, ktorí zneužívajú drogy alebo sú závislí na drogách.

Zákon taktiež vytvára podmienky na realizáciu výchovných opatrení pre deti drogovu závislé, pre zriaďovanie samostatných špecializovaných skupín v detských domovoch pre deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou resocializačných stredísk. Resocializačné stredisko sa zriaďuje za účelom aktivizovania vnútorných schopností detí a plnoletých fyzických osôb na prekonanie psychických dôsledkov, fyzických dôsledkov a sociálnych dôsledkov drogových závislostí alebo iných závislostí a na zapojenie sa do života v prirodzenom prostredí. V resocializačnom stredisku sa poskytuje odborná pomoc dieťaťu so skončenou povinnou školskou dochádzkou, plnoletej fyzickej osobe po skončení liečby na základe odporúčania poskytovateľa zdravotnej starostlivosti a vykonáva sa rozhodnutie súdu o výchovnom opatrení podľa zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine.

Označený zákon upravuje podmienky akreditácie „neštátnych subjektov“ na vykonávanie opatrení sociálno-právnej ochrany a sociálnej prevencie, ako i nevyhnutné kvalifikačné predpoklady pre výkon týchto činností na profesionálnom základe. Taktiež sa upravuje systém financovania zariadení sociálnoprávnej ochrany, najmä výkon rozhodnutia súdu.

V súvislosti s aplikáciou tohto zákona možno spomenúť jeho novelu vykonanú zákonom č. 466/2008 Z. Novelizovanie § 63 a nasl. sa zameralo na zvýšenie kvality odbornej pomoci v resocializačných strediskách. Zákon ponechal podmienku prijatia do resocializačného strediska - odporúčanie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti

vyšpecifikoval však špecialistu, ktorý má odporúčanie vydať. Z ustanovenia bol vypustený termín "po skončení liečby" z dôvodu, že klienti často nastupujú na proces resocializácie už po fáze detoxikácie.

Novela reagovala aj na skutočnosť, že tento zákon nemôže upravovať problematiku iného rezortu t. j. podmienky, ktoré majú byť splnené pred vydaním odporúčenia pre nástup do resocializačného strediska. Zákon rozšíril okruh klientov aj o závislých rodičov s dieťaťom v prípadoch, ak má resocializačné stredisko vytvorené podmienky, ako aj o deti, nad ktorými bola nariadená ústavná starostlivosť a potrebujú tento druh odbornej pomoci (výchovné a predbežné opatrenia nariadené súdom). Účelom zmien bola aj úprava prijímania klientov do resocializačných stredísk na základe predbežného opatrenia v prípade, že bol podaný návrh na výchovné opatrenie. V záujme predchádzania zneužívania inštitútu predbežného opatrenia aj v prípadoch keď by mohlo ísť o tzv. dobrovoľný resocializačný pobyt, avšak za úhradu, boli zákonné ustanovenia upravené tak, aby výkon súdneho rozhodnutia - predbežného opatrenia bol hradený len v tom prípade, ak návrh na jeho nariadenie podal orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Novela ďalej upravila nevyhnutné náležitosti resocializačného programu resocializačného strediska tak, aby obsahové aj formálne náležitosti programu boli verejne známe klientom aj všetkým zúčastneným subjektom, napríklad VÚC, orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Zmeny v časti minimálneho rozsahu činnosti sa týkajú najmä zavedenia povinnosti vykonávať psychologickú starostlivosť ako povinné minimum vo všetkých prípadoch. Ako povinná súčasť v prípade maloletých je zavedená aj liečebno- výchovná starostlivosť, v prípade poskytovania odbornej pomoci dieťaťu s neskončenou povinnou školskou dochádzkou aj povinnosť zabezpečiť prípravu na vyučovanie a v prípade výchovných opatrení navyše viesť ustanovenú spisovú dokumentáciu. Novela upravila povinnosť resocializačných stredísk, dohodnúť a postupovať podľa dohody s ošetrovujúcim lekárom v prípade klientov infikovaných HIV alebo AIDS klientov.

V prípade najmä maloletých detí, ktoré majú problémy s užívaním psychoaktívnych látok, slovenská právna úprava umožňuje uloženie výchovných opatrení. Konkrétne zákon o rodine č. 36/2005 Z. z. upravuje oprávnenie súdu rozhodnúť o uložení výchovného opatrenia, obsahom ktorého je povinnosť podrobiť sa

sociálnemu poradenstvu alebo odbornému poradenstvu v špecializovaných zariadeniach (napr. v rôznych špecializovaných poradniach podľa problematiky. Ak uložené výchovné opatrenie je neúčinné, môže súd vo výnimočnom prípade pristúpiť tiež k dočasnému odňatiu maloletého dieťaťa zo starostlivosti rodičov (alebo iných osôb, ktorým bolo maloleté dieťa zverené alebo o ktoré sa starajú), a to aj proti ich vôli a nariadiť takémuto maloletému dieťaťu pobyt v diagnostických alebo špecializovaných zariadeniach (v oboch prípadoch najdlhšie na obdobie šiestich mesiacov). V závažných prípadoch drogovej závislosti môže súd nariadiť maloletému dieťaťu pobyt v resocializačnom zariadení pre drogovu závislých.

Ďalším podstatným predpisom v tejto oblasti je zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon komplexne upravuje problematiku škôl pre deti alebo žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, školských zariadení (výchovno-vzdelávacie zariadenia napr. školské stredisko záujmovej činnosti, centrum voľného času), špeciálne výchovné zariadenia (diagnostické centrum, reedukačné centrum, liečebno-výchovné sanatórium), a zariadenia výchovného poradenstva a prevencie, centrum špeciálno-pedagogického poradenstva). V zákone sú definované zákonné postupy pre deti s poruchami správania - kde diagnosticky patrí väčšina mladistvých užívateľov drog - a zariadenia, ktorým je starostlivosť o tieto deti uložená. Rovnako je v zákone špecifikované postavenie a kompetencie organizácii rezortu pôsobiacich v oblasti prevencie - sú to centrá pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a centrá špeciálno-pedagogického poradenstva. V tejto časti zákona sa ustanovuje aj inštitút koordinátora prevencie, ktorý pôsobí na školách.

K znižovaniu dopytu by mal prispieť zákon č. 214/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účelom zákona je zefektívnenie legislatívnych opatrení na zisťovanie prítomnosti alkoholu, omamných látok a psychotropných látok v organizme dotknutej osoby v zmysle plnenia strategických úloh EÚ, ako aj úloh Národnej protidrogovej stratégie a súčasne sa v zmysle Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom upravuje zriaďovanie a prevádzka protialkolickej záchytnej izby s cieľom

zabezpečenia verejného poriadku mesta alebo obce. Zákon zakázal požívať alkoholické nápoje alebo iné návykové látky osobám maloletým do 15 rokov a mladistvým do 18 rokov. Tieto osoby sú povinné podrobiť sa orientačnej dychovej skúške alebo orientačnému vyšetreniu testovacím prístrojom na zistenie omamných alebo psychotropných látok. Podľa tohto zákona sa osoby maloleté do 15 rokov nesmú zdržiavať bez dozoru svojich zákonných zástupcov po 21,00 hod. na verejne prístupných miestach, kde sa podávajú alkoholické nápoje. Porušenie zákazu maloletou osobou je sankcionovateľné - obec môže uložiť zákonnému zástupcovi pokutu do výšky 33,-€; za porušenie zákazu mladistvým uloží obec mladistvému pokarhanie, v odôvodnených prípadoch môže obec uložiť aj zákaz navštevovať verejne prístupné miesta a miestnosti, v ktorých sa podávajú alkoholické nápoje. Zákonom sa uložila oznamovacia povinnosť požitia alkoholu alebo inej návykovej látky aj maloletým a mladistvým riaditeľom škôl a ostatným pedagogickým zamestnancom, poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, príslušníkom obecnej polície, policajného zboru, železničnej polície“²⁰

3.3 Spôsoby a význam liečby

Cesta úniku zo závislosti od drog bola vždy a stále je veľmi ťažká. V liečení, ktorého cieľom je úplné vyliečenie, sa vzdáva len ten závislý, ktorý sa necíti dobre, cíti sa veľmi zle – a tak sa objavuje problém, keďže tento pocit pri chorobnej závislosti v prvých rokoch neexistuje. Je tu potrebná hlavne pomoc odborníka, nakoľko predstavuje niečo, čo nemožno vybaviť iba jednorazovo. Vyžaduje to vysoké nasadenie a spoluprácu s lekármi v zdravotníckych a liečebných zariadeniach.

„U nás už existuje systém s mnohými ponukami pomoci. Sú to drogové poradne, svojpomocné skupiny, ambulantne pracujúci psychoterapeuti a zariadenia s možnosťami odvykacej kúry a dlhodobej protidrovej terapie.

²⁰ http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/aktualizacia_drogove/sk/drogova_legislativa.html - doc. JUDr. Jozef Čentéš, PhD

Pojem terapia označuje v prípade pomoci závislým pacientom užívajúcim drogy taký spôsob liečenia, ktorý trvá aj s rehabilitáciou jeden až dva roky.

Pre užívateľov drog je dostupná svojpomocná skupina alebo drogová poradňa. Svojpomocné skupiny majú dlhú tradíciu a sú dôležitým prvkom v systéme pomoci. Ide u o skupinovú formu liečby, ktorá je dostupná aj pre príbuzných drogo závislých.

V protidrogových poradniach, protidrogoví poradcovia bývajú zainteresovaní do každodenných problémov postihnutých a pomáhajú pri sprostredkovaní terapeutických možností. Protidrogové poradne a svojpomocné skupiny zaručujú absolútnu diskretnosť. Informácie sa neodovzdávajú ďalej, ani rodičom, učiteľom, či polícií. Ten, kto hľadá pomoc, je tu ukrytý pred vonkajším svetom.

Ambulantné terapie majú mnohé výhody. Pre mnohých závislých od drog je teda jednoduchšie vyriešiť svoj problém závislosti formou pobytu v zdravotníckom zariadení..Sú cenovo prijateľnejšie a postihnutý môže chodiť do práce. Musí však byť, prirodzene, veľmi silný, aby sa dokázal zriecť drog bez vonkajšej kontroly. K tomu je však treba dostatočne pevná vôľa, aby sa dokázal zriecť drogy bez vonkajšej kontroly. P Ústavná detoxikácia - úplné odstránenie drogy z tela - trvá maximálne tri týždne. V každom prípade by sa po „vyčistení tela“ malo hneď začať s dlhodobjšou terapiou. Keďže drogová závislosť je často problémom už u ľudí mladších ako 18 rokov, sú zariadenia na pomoc mladistvým veľmi potrebnými v liečbe drogovej terapie. V liečbe sa pacienti spoločnými silami snažia objaviť príčinu, pre ktorú ten-ktorý jednotlivec prepadol droge – v akých situáciách po nej siaha, ako sa pod jej vplyvom menia pocity, nálada a ako sa cíti keď nemá žiadnu drogu. Najdôležitejšou otázkou v terapii je, aké možnosti má postihnutý, aby inými spôsobmi dosiahol rovnaký pocit ako drogu.“²¹

„Princípy terapie drogovej závislosti by sa dali v krátkosti zhrnúť do nasledovných bodov:

- Žiadny typ terapie nie je vhodný pre všetkých klientov.
- Terapia musí byť zvolená včas.

²¹ Kuhn F.: Falošné vedomie, Kompetentne o drogách. Bratislava : Ikar, 2001 s. 105,106,108-110,114,115

- Efektívna liečba musí zasahovať potreby a problémy človeka v celej jej šírke.
- Pre úspech terapie je rozhodujúca i doba trvania liečby.
- V terapii závislosti sú nevyhnutné minimálne dve metódy:
- individuálne poradenstvo alebo psychoterapia a skupinová terapia.
- Pri liečbe závislosti je nevyhnutná dobrá súhra a spolupráca rôznych odborníkov.
- Detoxikácia je iba prvým krokom k liečbe a sama môže zmeniť veľmi málo.
- Úspešná terapia nemusí byť celkom dobrovoľná.
- Behom liečby je nutne pravidelne kontrolovať možnú prítomnosť drog.
- Terapeutický program by mal poskytnúť alebo sprostredkovať vyšetrenia týkajúce sa HIV, žltacky a ďalších infekčných chorôb.
- Liečba závislosti môže byť dlhodobým procesom. Tak ako iné chronické ochorenia, môže zahŕňať realpsy a lapsy (jednorazové či opakované zlíhanie) a vyžadovať opakované zaradenie do terapie.
- Dlhodobá dochádzka do terapeutickej skupiny alebo individuálnej terapie môže stabilitu výsledku liečby podporiť.²²

Najdôležitejšie u všetkých týchto osôb je naučiť sa dôverovať vlastným schopnostiam, vlastnej sile a znovu získať dôveru, čo predstavuje rozhodujúci krok k životu bez závislosti od drog a zapojenia sa do bežného života, v ktorom už droga nebude mať miesto. K tomuto všetkému je treba iba pevná vôľa a pomoc najbližších.

²² Hajný, M., O rodičích, dětech a drogách, Grada Praha, 2001, ISBN 80-247-0135-9, str. 104-106

Praktická časť

4. PRIESKUM ZAMERANÝ NA PÁCHANIE TRESTNEJ ČINNOSTI DROGOVO ZÁVISLEJ MLÁDEŽE

4.1 Cieľ prieskumu

Cieľom môjho prieskumu bolo odhaliť na skúmanej vzorke mladých ľudí, aké majú skúsenosti, resp. ich znalosť drog, preveriť ich závislosť, ako i zistiť dôvody, ktoré ich k užívaniu drog viedli a samozrejme aj ich názor na spôsoby prevencie a taktiež, či sa na svojej škole stretli s organizovanou prácou, zameranou na drogovú problematiku. Prieskum som uskutočnil na vzorke 70 mladých ľudí – študentov Obchodnej akadémie v Topoľčanoch, žiakov prvých a tretích ročníkov. Prieskum prebehol anonymne.

4.2 Úlohy prieskumu

Keďže problematika drog je všade vo svete a samozrejme, že aj u nás, čoraz aktuálnejšia, tomuto neduhu prepadá čoraz viac ľudí a čo je zarážajúcejšie, neustále sa znižuje hranica jeho konzumentov. Hlavnou úlohou tohto prieskumu bolo zamerať sa na prevenciu, a to primárnu, spočívajúcu v znižovaní dopytu po drogách tak, aby tieto neboli zo strany hlavne mladých ľudí vyhľadávané a následne na to i konzumované. Prevenciou primárnou sa predchádza vzniku choroby, nakoľko v druhej fáze – už nastupuje prevencia sekundárna, a to po vzniku choroby, kde svoje nezastupiteľné miesto má už ústavná liečba, ambulantná liečba, rôzne poradne a pod.

4.3 Hypotézy prieskumu

Na základe hore uvedeného cieľa tohto prieskumu som si stanovil nasledovné hypotézy:

Hypotéza č. 1

Zo skúmanej vzorky respondentov viac ako dve tretiny nemá žiadne skúsenosti s drogami.

Hypotéza č. 2

Predpokladám, že informácie o drogách nadpolovičná väčšina respondentov získava v škole a na internetových stránkach.

Hypotéza č. 3

Predpokladám, že väčšina respondentov - cca 75% - pozná trestnoprávne postihy za prechovávanie psychotropných a návykových látok.

Naplnenie alebo vyvrátenie mojich hypotéz bude uverejnené vo vyhodnotení prieskumu.

4.4 Metodika prieskumu a charakteristika prieskumnej vzorky

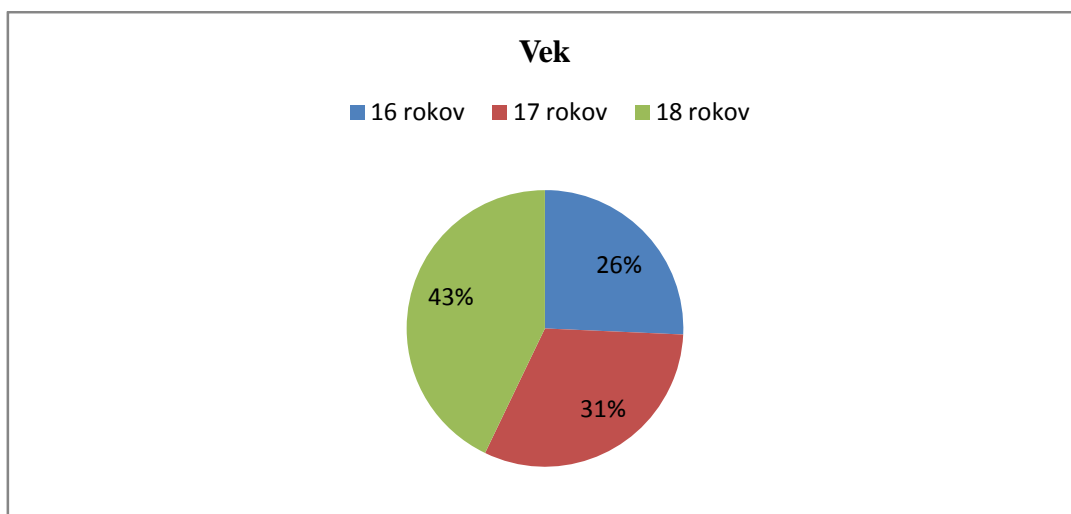
Na prieskum som použil metódu dotazníkov, o vyplnenie ktorých som požiadal v mesiaci január 2012 študentov Obchodnej akadémie v Topoľčanoch. Obsah dotazníka bol zameraný na znalosť drogovej problematiky u mladých ľudí. Oslovení respondenti sú vo veku 16-18 rokov, ako ďalej z grafov vyplýva, tohto prieskumu sa zúčastnili tak chlapci ako i dievčatá. Rozdaných bolo 70 dotazníkov a všetky dotazníky boli vrátené späť a vyplnené. Teda ich návratnosť bola 100 %.

Môj záujem o prieskum u žiakov stredných škôl som uskutočnil hlavne z toho dôvodu, že práve žiaci základných a stredných škôl predstavujú najohrozenejšiu

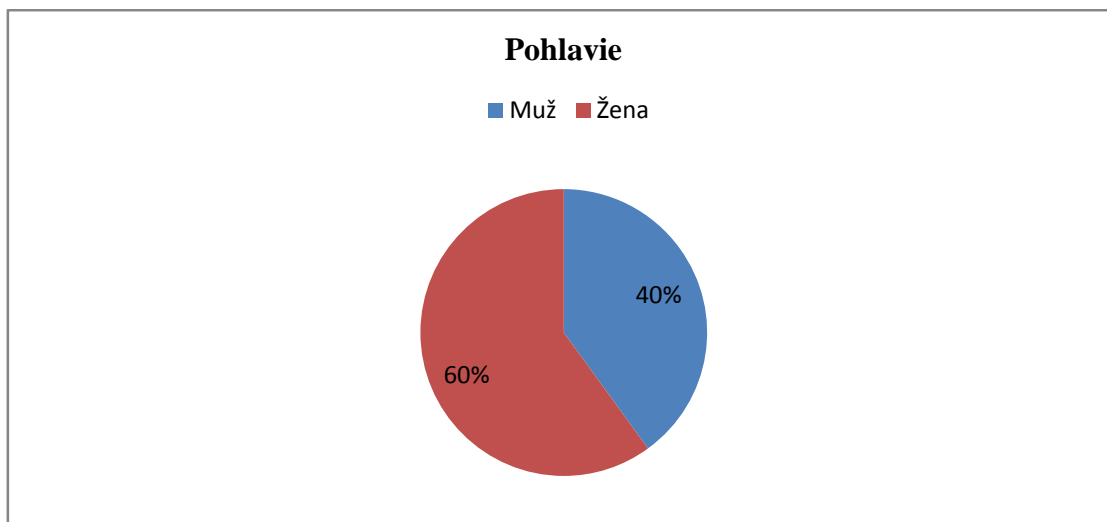
skupinu z hľadiska experimentovania s drogami a následne na to u nich dochádza i páchaniu trestnej činnosti.

4.5 Vyhodnotenie výsledkov prieskumu

Graf č. 1: Zloženie prieskumovej vzorky podľa veku

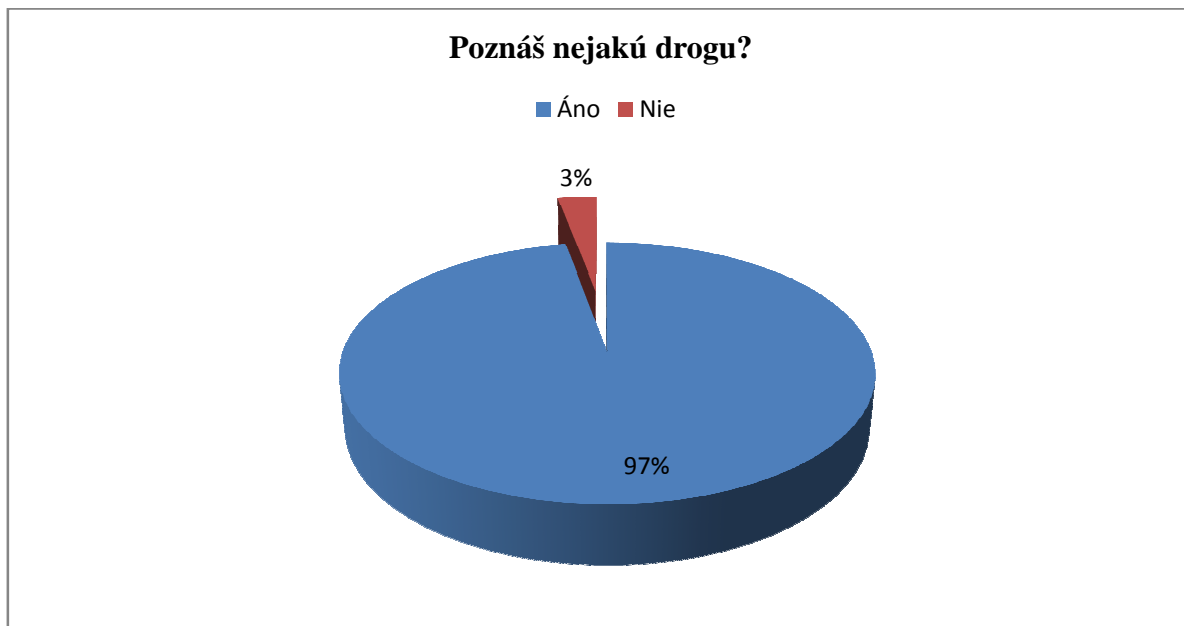
Graf č. 2: Zloženie prieskumovej vzorky podľa pohlavia

Tohto prieskumu na základe grafu č. 1 a grafu č. 2 sa zúčastnilo celkom 70 respondentov, z toho 40% mužov – t.j. v počte 28, žien 60% - t.j. v počte 42. Čo sa týka

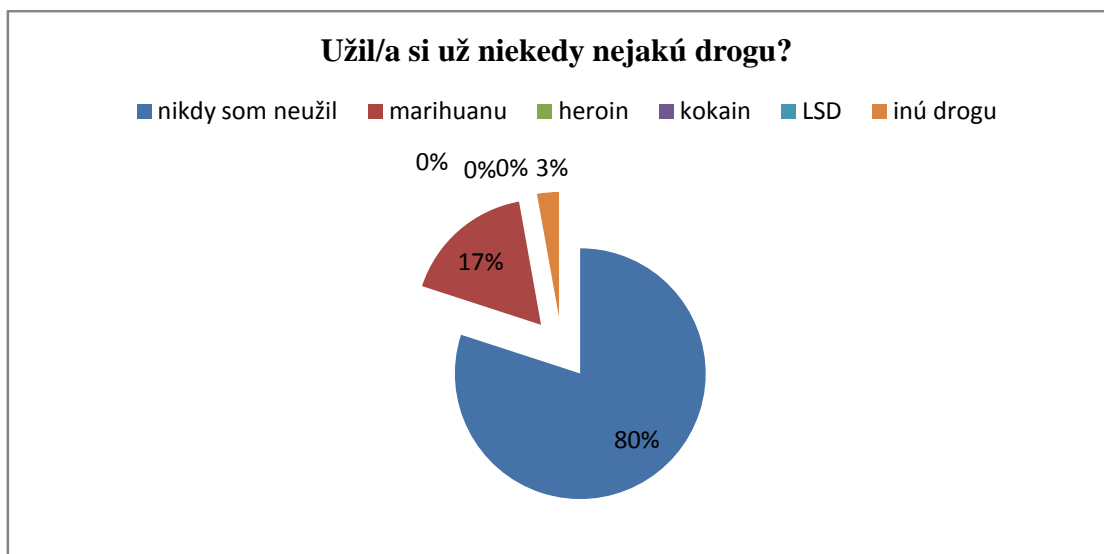
zloženia prieskumnej vzorky podľa veku najväčší počet z toho tvoria 18 roční respondenti v počte 30, čo predstavuje 43%, potom nasledujú 17 roční v počte 22, čo predstavuje celkom 31% a 16 ročných respondentov bolo celkom 18, čo je 26%.

Graf č. 3:

Na túto otázku zo všetkých 70 respondentov odpovedalo kladne 68 zúčastnených osôb, čo predstavuje 97%, naopak záporné odpovede boli iba 2, čo na základe horeuvedeného grafu predstavuje 3%. Ako z uvedenej vzorky vyplýva, znalosť drog medzi mladými ľuďmi nie je vôbec žiadne tabu.

Graf č. 4:

Vyhodnotenie grafu, týkajúceho sa užívania drog, podľa ich názvu svedčí o tom, že s ich konzumáciou nemá žiadnu skúsenosť 80% opýtaných, napriek tomu, že požívanie rôznych druhov návykových a psychotropných látok neustále podlieha módnym trendom. Najväčšie skúsenosti majú mladí ľudia na základe tohto prieskumu s užívaním marihuany, ktorú už v minulosti okúsilo 17 % opýtaných. Drogu ako heroín, kokaín, LSD neužil ani jeden z respondentov. 2. respondent, čo v zmysle nášho grafu predstavuje 3% sa síce vyjadril, že má skúsenosti s užitím inej drogy, avšak neuviedol akej.

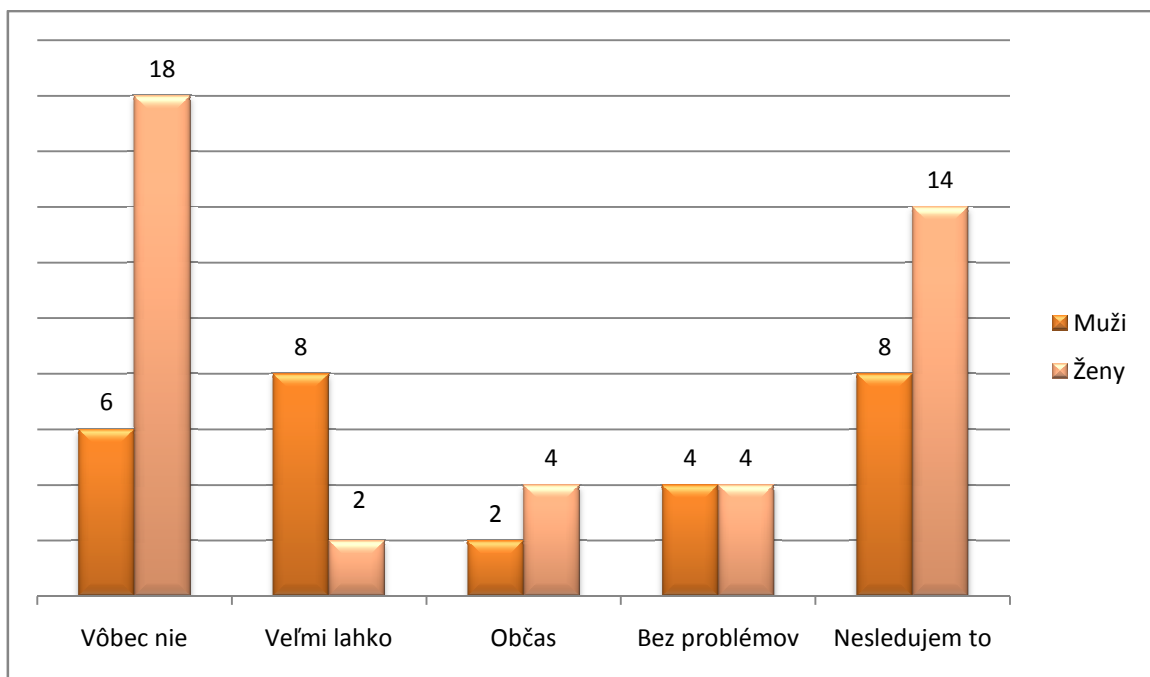
Graf č. 5:

Z grafu vyplýva, že mladí ľudia sa pohybujú medzi drogovými závislými osobami, keďže 17% (12) z nich sa vyjadrilo kladne, čím vzniká i u nich nebezpečenstvo závislosti. Záporne, teda že nepozná vo svojom okolí drogovú závislú osobu

, sa vyjadrilo 83 % (58) respondentov.

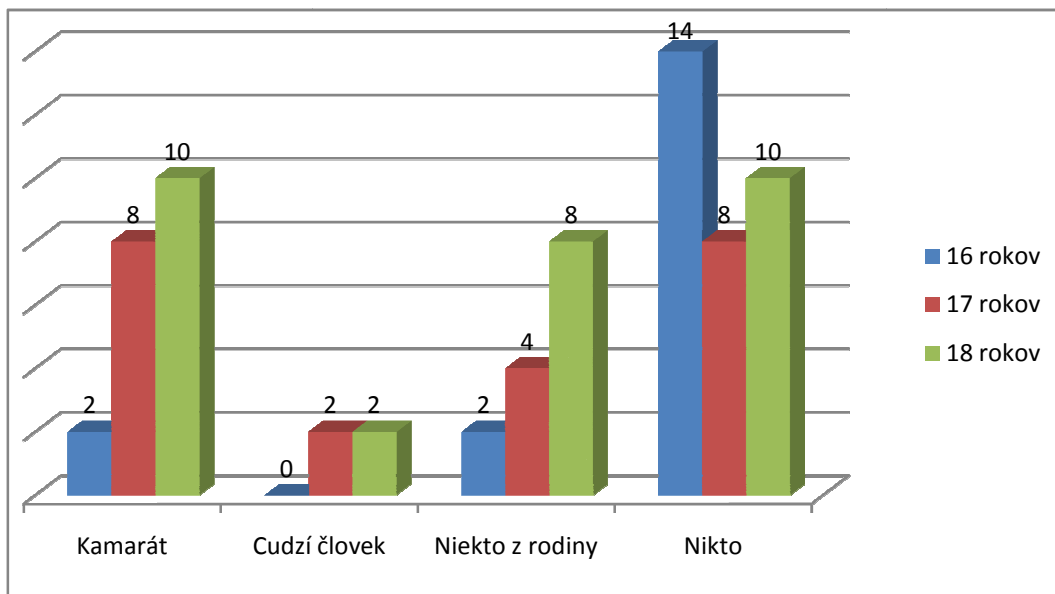
Graf č. 6: Dá sa v Tvojej blízkosti zohnať nejaká droga?

Možnosti, ako v našej blízkosti dostať sa k droge, je veľa. Na uvedenej vzorke respondentov je vidieť, že ich z celkového počtu 24 osôb (34 %) odpovedalo, že droga sa v ich blízkosti nedá vôbec zohnať. Takto odpovedalo 18 dievčat a 6 chlapcov. Za veľmi ľahko dostupnú ju považuje 10 (14 %) osôb, z toho 8 chlapcov a 2 dievčatá. Podľa vyjadrenia 6 študentov (9%) z opýtaných odpovedalo, že droga sa dá predsa v ich blízkosti občas zohnať. Z tohto počtu boli 2 dievčatá a 4 chlapi. Zhodná bola odpoveď 4 chlapcov a 4 dievčat, čo predstavuje spolu 12 % opýtaných. Z uvedeného grafu je vidieť, že 22 (31 %) študentov, z toho 8 chlapcov a 14 dievčat nesleduje

výskyt akejkoľvek drogy v ich blízkosti, nakoľko droga pre nich nie je prioritou.

Graf č. 7 : Ponúkol Ti niekto drogu?

Z grafu je zrejmé, že z celkového počtu ponúkol drogu 20 (28 %) respondentom kamarát, z tohto počtu ich až 10 bolo vo veku 18 rokov, cudzí človek s touto ponukou oslovil celkovo 4 (6%) osoby, pričom 2 osoby boli 17 a 2 osoby 18 ročné. Povšimnutia hodné a zarážajúce je, že až 14 (20%) osôb ponúkol drogu nieko z rodiny, človek, ktorý by im mal byť vzorom a oporou. Nikto neponúkol drogu 32 (46 %) opýtaných, vo veku 16 rokov ich bolo 14.

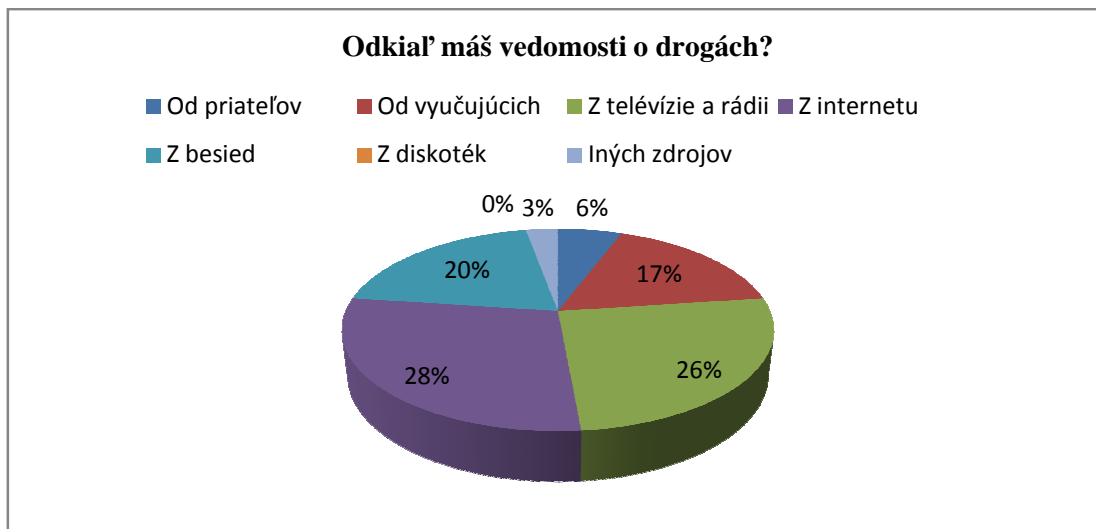
Graf č. 8:

Podľa vyjadrenia 16 – 18 ročných mladých ľudí by drogoví závislí nemali byť rovnako postihovaní ako držitelia psychotropných a návykových látok, proti bolo 69 %

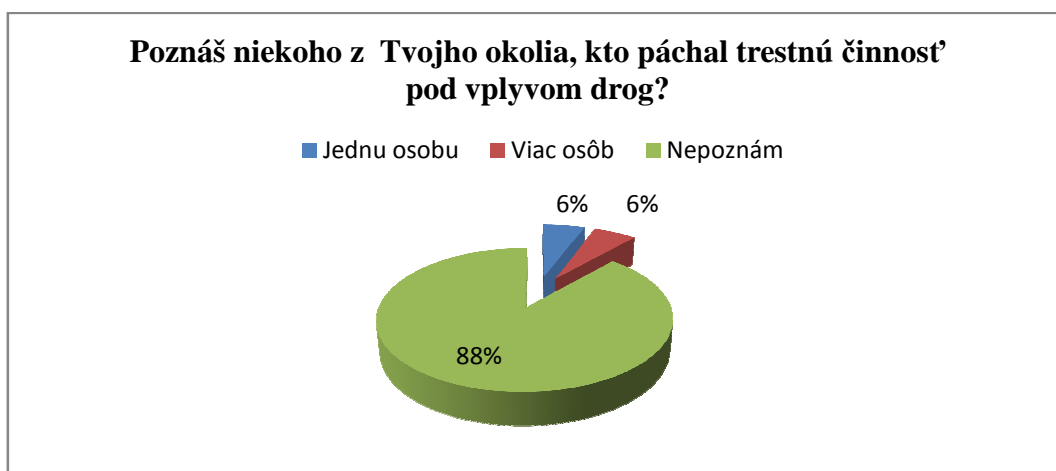
(48) opýtaných, za 31% (22) opýtaných. Tento jav svedčí o tzv. solidarite k tejto skupine ľudí, ktorá je drogovovo závislá.

Graf č. 9:

Zo skúmanej vzorky 70 respondentov až 28% (čiže 20) z nich svoje vedomosti o drogách získalo z internetu, 26% (čiže 18) sa o nich dozvedelo z televízie a rádií, 20% (čiže 14) z besied, 17% (12) od vyučujúcich, 6% (4) od priateľov, 3% (2) z iných zdrojov, avšak neuviedol z akých, získanie vedomostí z diskoték nepotvrdil nikto.

Graf č. 10:

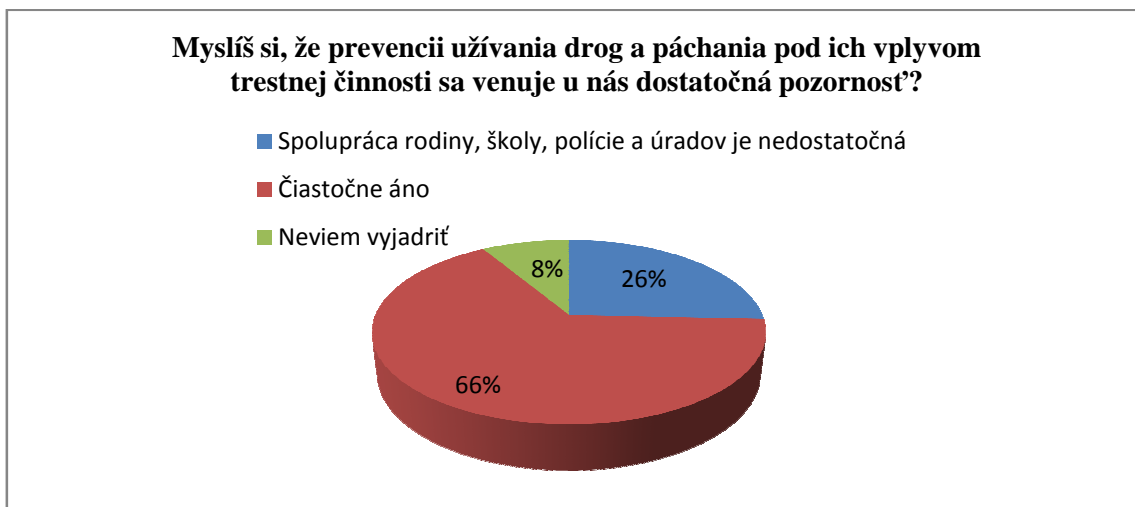
Odpoveď nepoznám uviedlo až 88 % (62) zo všetkých respondentov, jednu osobu pozná 6 % (4) opýtaných a taktiež 6% (4) opýtaných odpovedalo, že pozná viac osôb zo svojho okolia, ktoré páchali trestnú činnosť pod vplyvom drog.

Graf č.11:

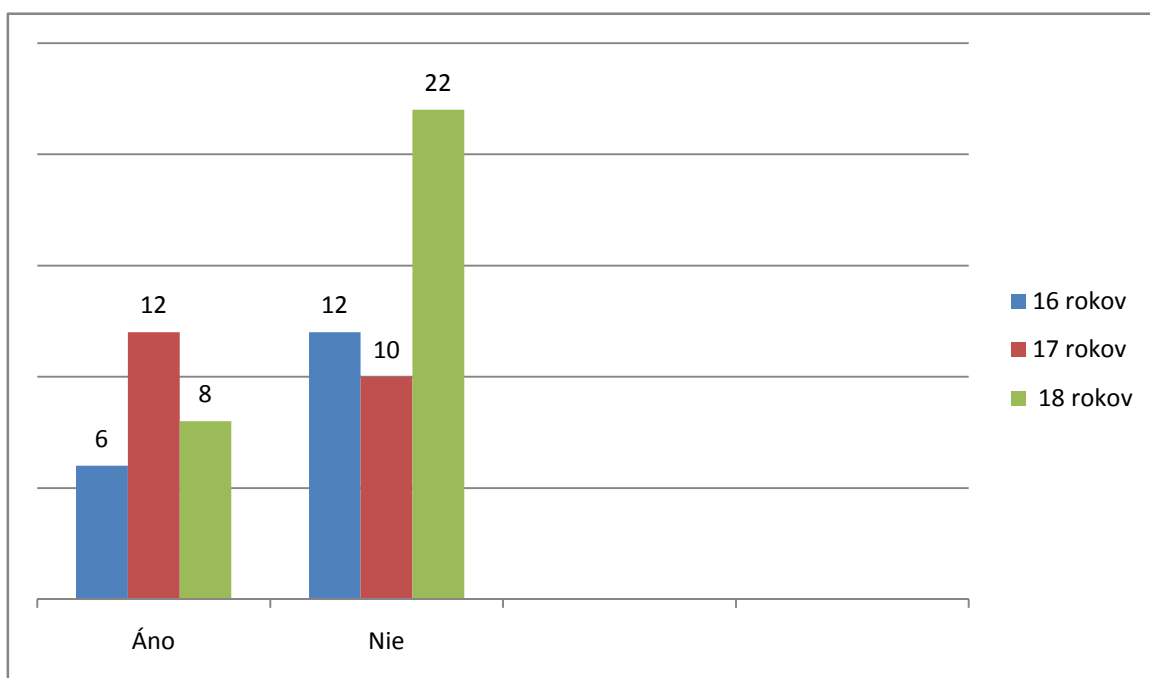
Odpoveď na otázku o vedomostiach respondentov o tom či poznajú osoby, ktoré sa podrobili liečeniu odvykania od drog v ústavnom zariadení bola v 86% (60) záporná, teda, že nepoznajú, 6% (4) z nich pozná viac osôb a 8% (6) poznajú takúto jednu osobu. Ako z uvedeného rozboru vidieť, cesta úniku z drogovej závislosti je ešte stále neľahká.

Graf č.12:

Názor mladých ľudí na dostatočnú prevenciu v oblasti užívania drog a pod ich vplyvom páchania trestnej činnosti sa rôzni. Až 66% (46) opýtaných sa vyjadrilo, že jej venuje pozornosť iba čiastočne, 26% (18) opýtaných odpovedalo, že spolupráca rodiny, školy, polície a sociálnych úradov je nedostatočná, čo má byť varovným signálom a spolupráca na tejto úrovni by sa mala skvalitniť, 8% (6) z nich sa k danej problematike nevedelo vyjadriť.

Graf č. 13: Viete aké sú tresty pri prechovávaní psychotropných a návykových látok?

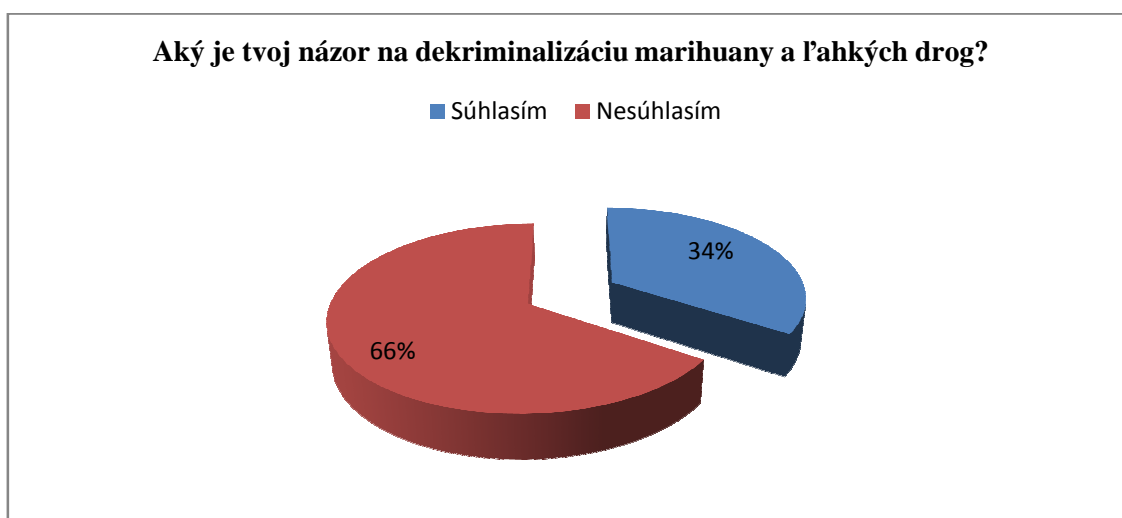
Ako je z uvedenej vzorky vidieť, vedomosti ohľadne výšky trestu pri prechovávaní psychotropných a návykových látkach nemá 44 (63 %) respondentov, najviac vo veku 18 rokov v počte 22, iba 26 (37%) z opýtaných je známy trestnoprávny postih, najviac vo veku 17 rokov v počte 12. Nízka znalosť právnych predpisov je dôsledkom nedostatočnej preventívnej činnosti v oblasti drogovej kriminality.

Graf č. 14:

Odpoveď na túto otázku nevie z celkového počtu 70 opýtaných 17% (12). Za to, aby bol alkohol a cigarety označený ako návyková látka, ohrozujúca zdravotný a duševný stav a aby boli zaradené medzi zakázané látky, sa vyjadrilo 23 % (16) oslovených a záporne odpovedalo až 60% (42) mladých ľudí vo veku 16 až 18 rokov. Tento nesúhlas je podmienený zrejme veľkou obľubou a konzumáciou týchto látok medzi mladými ľuďmi.

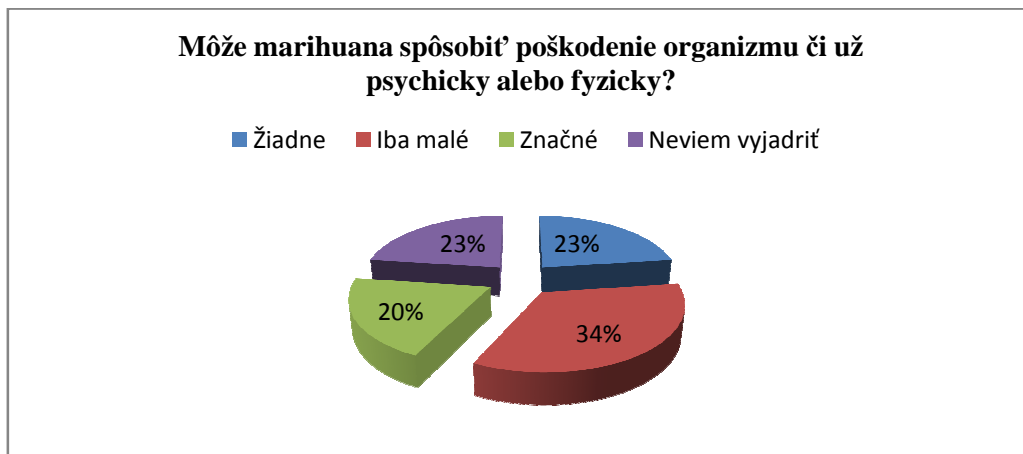
Graf č. 15:

Otázka, ktorá je veľmi aktuálna u nás v tomto období. Ako je z našej prieskumnej vzorky 70 respondentov vidieť, názory mladých ľudí sú rôzne.

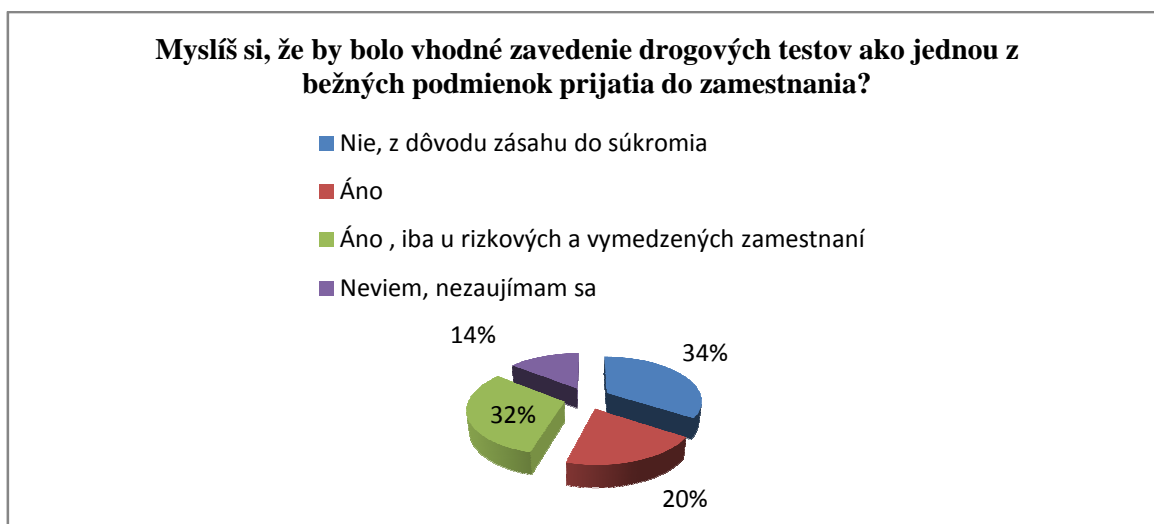
S dekriminalizáciou marihuany u nás súhlasí 34% (24), naopak nesúhlasí 66% (46) respondentov.

Graf č. 16:

To, že marihuana môže spôsobiť poškodenie organizmu (či už psychicky alebo fyzicky) iba malé - odpovedalo až 34% opýtaných (24), značné - 20% (14), 23% (16), opýtaných si myslí, že požívanie marihuany neprináša žiadne poškodenie organizmu a taktiež 23% (16), sa k tejto otázke nevie vyjadriť.

Graf č. 17:

So zavedením drogových testov ako jednou z podmienok prijatia do zamestnania nesúhlasí až 34% (24) respondentov, pretože to považujú za zásah do súkromia, 20%

(14) respondentov je ochotných sa podrobiť drogovým testom, 32% (22) respondentov súhlasí s drogovými testami pri prijatí do zamestnania, ale iba u vymedzených a rizikových povolaniach v dôsledku bezpečnosti a 14% (10) z celkového počtu 70 respondentov sa k tejto otázke nevyjadrilo.

4.6 Vyhodnotenie hypotéz

V hypotéze č.1 som predpokladal, že až 2/3 respondentov nemá skúsenosti s drogami. Môj predpoklad bol správny a odpoveď bola potešujúca, vzhľadom k tomu, že až 80% respondentov, čo v tomto prípade predstavuje 56, z celkového počtu 70 neužilo nikdy žiadnu drogu.

V 2. hypotéze môj predpoklad ohľadne získavania vedomostí študentov o drogách sa naplnil. Zo skúmanej vzorky až 28% t.j. 20 respondentov získalo svoje vedomosti o drogách z internetu a 17 % ich má od vyučujúcich.

Výsledok prieskumu k hypotéze č.3 o vedomostiach respondentov o trestnoprávnom postihu pri prechovávaní psychotropných a návykových látok je prekvapujúci. Môj predpoklad nebol správny, keďže až 63 % respondentov - t.j. 44, ho nepozná .

4.7 Odporúčania pre prax

To, že žiaci poznajú drogy a niektorí i majú s nimi osobné skúsenosti, potvrdil i môj prieskum. Rozdielne boli i ich názory na jednotlivé otázky.

Potešujúce na tomto prieskume bolo, že až 80% mladých ľudí zo skúmanej vzorky nikdy neužilo žiadnu drogu. Do značnej miery bola prekvapením i odpoveď na otázku ohľadne dekriminalizácie marihuany, keďže 2/3 opýtaných s jej dekriminalizáciou vyjadrilo nesúhlas. Varovným príznakom je tá skutočnosť, že nebezpečenstvo drog číha na mladých ľudí i v ich najbližšom okolí. Taktiež prieskum

potvrdil i tú skutočnosť, že znalosť právnych predpisov ohľadne prechovávaní drog by sa mohla zlepšiť.

Na základe týchto skutočností odporúčam:

- formou pravidelného poriadania besied na školách zvýšiť informovanosť žiakov o nepriaznivých účinkoch drog na ich fyzické a duševné zdravie,
- keďže drogy boli a sú súčasťou nášho každodenného života, organizovaním workshopov zabezpečiť zvýšené právne vedomie v oblasti trestného práva so zreteľom na kriminalitu mladých ,
- formovanie osobnosti a zmysluplné trávenie voľného času – záujmovoprospešnými činnosťami (práca v krúžkoch, v dobrovoľníckych organizáciách, športovanie a pod.)
- v rámci preventívno-výchovných opatrení zabezpečiť spoluprácu školy s políciou, a tým predchádzať nielen páchaniu trestnej činnosti pod vplyvom psychotropných a návykových látok ,ale i samotnému užívaniu drog,
- aktívnejšie a zaujímavejšie zapájanie sa masmédií do informovanosti o príčinách, následkoch s držaním, užívaním, zaobstarávaním a predajom týchto látok v podmienkach dnešnej spoločnosti a v koncepcii so zverejňovaním na internete a sociálnych sieťach a to v podobe predovšetkým reálnych príbehov a skutočností.

ZÁVER

Drogová kriminalita a závislosť je závažný jav, ktorý sa v našej spoločnosti vyskytuje už dlhodobo a je zrejmé, že tomuto problému treba venovať viac času, nakoľko ho nie je možné vyriešiť za niekoľko dní, ba ani rok. Príčin, prečo ľudia užívajú drogy, je veľa. Niektorí siahnu po drogách preto, aby zabudol na problémy, iní zo zvedavosti, ďalší, aby nezaostával za kamarátom a pod..

Situácia s touto novodobou pliagaou ľudstva sa nezmení dovidy, dokiaľ budú u nás priaznivé podmienky pre jej odbyt.

Záleží na nás všetkých, ako sa dokážeme s týmto neduhom popasovať. Snáď najdôležitejšie je uvedomiť si, že vzniku drogovej závislosti sa dá predísť predovšetkým formou preventívno-výchovných opatrení. Áno, prevencia je u nás potrebná, hlavne sekundárna, bez ktorej sa tohto problému strašiacoho nás denno-denne navždy nezbavíme.

Vždy treba začať u mladých ľudí, ba už u detí, nakoľko sa nestále znižuje hranica ich konzumentov a čoraz častejšie sa stávajú obeťou rôznych priekupníkov, dealerov.

Na nástrahy súvisiace s požívaním psychotropných a návykových látok som upozornil vo svojej práci, ako aj na trestné postihy, ktoré hrozia páchatelom drogovej trestnej činnosti. Napriek všetkému je treba si uvedomiť, že neexistuje nikdy iba jedna jediná, ale vždy je ich niekoľko a všetky ich treba najskôr poznať a v rámci prevencie začať i riešiť. Veď vznik drogovej závislosti má vplyv aj na trestnú činnosť, hoci mnohí mladí ľudia nepoznajú ani postihy, hroziace im z prechovávanía drog, resp. páchania trestnej činnosti pod ich vplyvom. Tu plní nezastupiteľnú úlohu spolupráca školy, rodiny, rôznych dobrovoľných zložiek a pod. s políciou. Takže hlavnou prioritou do budúcnosti zostáva výchova, vzdelávanie a preventívne aktivity na školách na úseku boja proti drogovej kriminalite a podľa možnosti i využívanie bohatých skúseností kriminalisticko-expertíznych pracovníkov. Veď nielen drogová kriminalita ale kriminalita ako taká má negatívny dopad na celú našu spoločnosť, pretože spomaľuje jej

rozvoj, znižuje sa kvalita života ľudí, čo negatívne vplýva na zdravý fyzický a duševný rozvoj osobnosti. Preto je potrebné zo strany všetkých zainteresovaných venovať tejto problematike zvýšenú pozornosť.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Kuhn, F., *Falošné vedomie, Kompetentne o drogách*, Bratislava : Ikar, 2001, ISBN 80-551-0207-4

Háčik Ľ., *Obrazový průvodce drogy*, Praha: Svojtka, 2005, ISBN 80-7352-295-0

Novomeský, F., *Drogy História – medicína – právo*, Martin: Alfa Print, 1995, ISBN 80-88719-49-6

Sejčová.L., *Deti, mládež a delikvencia*. Album Bratislava, 2001, ISBN 80-968667-0-2

Vojčík, P., a kol. *Základy práva*. Enigma Nitra, 2002, ISBN 80-89132-08-01 str. 208, 209

Arterburn S., Burns J., *Drogovzdorné dieťa – kniha pre rodičov*, Nová nádej Slovensko, Bratislava, 2001, ISBN 80-967334-6-X

Campbell R., *Tvoje dieťa a drogy*, Porta libri Bratislava, 2003, ISBN 80-89067-09-3

Matoušek O., Matoušková, A., *Mládež a delikvence*. Portal Praha, 2011, ISBN 978-80-7367-825-8

Heller J., Pecinovská O. a kolektív *Závislost známa neznáma*, Grada Publishing, 1996, Havlíčkov Brod, ISBN 80-7169-277-8

Hajný, M., *O rodičích detech a drogách*, Grada Praha, 2001, ISBN 80-247-0135-9

<http://www.ukk.sk/source/kriminologia.pdf>, Ústav kriminalistiky a kriminológie, s.r.o

https://lt.justice.gov.sk/Attachment/NPDS9-12_doc.pdf?instEID=-1&attEID=6782&docEID=41911&matEID=1088&langEID=1&tStamp=20090224101508043 - Národná protidrogová stratégia na obdobie 2009 – 2012

http://www.infodrogy.sk/ActiveWeb/d/aktualizacia_drogove/sk/drogova_legislativa.html - Aktualizácia drogovej legislatívy v SR k 15.7.2010, doc. JUDr. Jozef Čentíš, PhD

<http://www.e-pravo.sk/articles/view/117/zmeny-v-trestnom-zakone-od-01-09-2011> -

Mgr. Zuzana Slezáková

<http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=Library&page=Document&DocumentID=907>

<http://www.drogyinak.sk/wp-content/uploads/2009/11/V%C3%BDvoj-trestnopr%C3%A1vnej-%C3%BApravy-drogov%C3%BDch-trestn%C3%BDch-%C4%8Dinov-na-Slovensku-od-roku-1989.doc1FoiD4gTqnYXeCg&usg=AFQjCNHksp5y8h2aFLdHP2MWkxzw2DF4g> -

Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation

<http://www.infodrogy.sk/index.cfm?module=ActiveWeb&Page=WebPage&DocumentID=3402> - Bottová M., Čistý deň 1/2008, ročník V

<http://www.infodrogy.sk/indexAction.cfm?module=Library&action=GetFile&DocumentID=238> . – Komplexný prístup k prevencii v SR, Vojtová Z

ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Celoživotný výskyt užívania nelegálnej drogy

Tabuľka 2: PREHĽAD O VPLYVE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (DROG) NA TRESTNÚ ČINNOSŤ V ROKOCH 2006 - 2010

Zoznam grafov

Graf č. 1: Zloženie prieskumovej vzorky podľa veku

Graf č. 2: Zloženie prieskumovej vzorky podľa pohlavia

Graf č. 3: Poznáš nejakú drogu?

Graf č. 4: Užil/a si už niekedy nejakú drogu?

Graf č. 5: Poznáš vo svojom okolí drogovu závislú osobu?

Graf č. 6: Dá sa v Tvojej blízkosti zohnať nejaká droga?

Graf č. 7 : Ponúkol Ti niekto drogu?

Graf č. 8: Mali by byť postihovaní drogovou závislosťou tak isto ako držiteľia psychotropných a návykových látok?

Graf č. 9: Odkiaľ máš vedomosti o drogách?

Graf č. 10: Poznáš niekoho z Tvojho okolia, kto páchal trestnú činnosť pod vplyvom drog?

Graf č. 11: Poznáš vo svojom okolí osobu, ktorá sa v dôsledku užívania drog podrobila liečeniu v ústave ?

Graf č. 12: Myslíš si, že prevencii užívania drog a páchania pod ich vplyvom trestnej činnosti sa venuje u nás dostatočná pozornosť?

Graf č. 13: Viete aké sú tresty pri prechovávaní psychotropných a návykových látok?

Graf č. 14: Mal by byť alkohol a cigarety označený ako návyková látka ohrozujúca zdravotný a duševný stav a zaradený medzi zakázané látky?

Graf č. 15: Aký je tvoj názor na dekriminalizáciu marihuany a ľahkých drog?

Graf č. 16: Aké riziko poškodenia organizmu (fyzické, psychické) prináša podľa Teba pravidelné požívanie marihuany?

Graf č. 17: Myslíš si, že by bolo vhodné zavedenie drogových testov ako jednou z bežných podmienok prijatia do zamestnania?

ZOZNAM PRÍLOH

PRÍLOHA A – DOTAZNÍK.....	I
----------------------------------	----------

Príloha A – Dotazník

Prosím o pravdivé vyplnenie tohto anonymného dotazníka. Údaje z neho budú použité v bakalárskej práci Drogová kriminalita a jej prevencia, ako prieskum k problematike drogovej kriminality mládeže.

1) Vek:

2) Pohlavie: muž žena

3) Poznáš nejakú drogu?

áno

nie

4) Užil/a/ si už niekedy nejakú drogu?

a) nikdy som žiadnu drogu neužil

b) marihuanu

c) heroín

d) kokaín

e) LSD

f) inú drogu (napíš akú)

5) Poznáš vo svojom okolí drogovu závislú osobu?

áno

nie

6) Dá sa v Tvojej blízkosti zohnať nejaká droga?

a) vôbec nie

b) veľmi ľahko

c) občas

d) bez problémov

e) nesledujem to

7) Ponúkol Ti niekto drogu ?

a) kamarát

b) úplne cudzí človek

c) niekto z rodiny

d) nikto

- 8) Mali by byť potrestaní drogovovo závislí tak isto ako držitelia psychotropných a návykových látok?
- a) áno
 - b) nie
- 9) Odkiaľ máš vedomosti o drogách?
- a) od priateľov
 - b) od vyučujúcich
 - c) z televízie a rádia
 - d) z internet
 - e) z besied
 - f) z diskoték
 - g) g) z iných zdrojov (napíš z akých).....
- 10) Poznáš niekoho z Tvojho okolia, kto páchal trestnú činnosť pod vplyvom drog?
- a) jednu osobu,
 - b) viac osôb
 - c) nepoznám
- 11) Poznáš vo svojom okolí osobu, ktorá sa v dôsledku užívania drog absolvovala liečenie v ústave?
- a) jednu osobu
 - b) viac osôb
 - c) nepoznám
- 12) Myslíš si, že prevencii užívania drog a páchania pod ich vplyvom trestnej činnosti sa venuje u nás dostatočná pozornosť?
- a) spolupráca rodiny, školy, polície a sociálnych úradov je nedostatočná
 - b) čiastočne áno
 - c) neviem sa vyjadriť
- 13) Viete aké sú postihy pri prechovávaní psychotropných a omamných látok?
- a) áno
 - b) nie

14) Mal by byť alkohol a cigarety označený ako návyková látka ohrozujúca zdravotný a duševný stav a zaradený medzi zakázané látky?

- a) áno
- b) nie
- c) neviem

15) Aký je tvoj názor na dekriminalizáciu marihuany a ľahkých drog?

- a) Súhlasím
- b) Nesúhlasím

16) Aké riziko poškodenia organizmu (fyzické, psychické) prináša podľa Teba pravidelné požívanie marihuany?

- a) Žiadne
- b) Malé
- c) Značné
- d) Neviem

17) Myslíš si, že by bolo vhodné zavedenie drogových testov ako jednou z bežných podmienok prijatia do zamestnania?

- a) Nie, z dôvodu zásahu do súkromia
- b) Áno
- c) Áno, iba v rizikových a vymedzených zamestnaní
- d) Neviem, nezaujímam sa

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Andrej Golský

Odbor: Právo v podnikání

Forma štúdia: kombinovaná

Názov práce: Drogová kriminalita a jej prevencia

Rok: 2012

Počet strán textu bez príloh: 59

Celkový počet strán príloh: 3

Počet titulov českej a slovenskej literatúry a prameňov: 10

Počet internetových zdrojov: 8

Vedúci práce: Doc. JUDr. Kudla Jozef, CSc.